

Α.Τ.Ε.Ι.Θ
Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων
Κατεύθυνση Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων &
Επιχειρήσεων Φιλοξενίας

Πτυχιακή εργασία

**«Ο συντονισμός της τουριστικής πολιτικής: Η περίπτωση
της Μακεδονίας - Θράκης»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ :
Ζαφειρίδης Αναστάσιος (Α.Μ.089/06)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
Αβδημιώτης Σπυρίδων

**ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2019**

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	3
1ο ΜΕΡΟΣ.....	4
ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	4
Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	5
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ.....	6
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	7
Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ.....	7
Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	8
Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	10
ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	11
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	12
ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ	14
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	16
2ο ΜΕΡΟΣ.....	20
ΟΙ ΚΡΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	20
Ε.Ο.Τ	20
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	20
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ.....	21
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	23
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ.....	24
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Β΄ ΒΑΘΜΟΥ.....	27
ΦΟΡΕΙΣ - ΜΕΤΟΧΟΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	30
3ο ΜΕΡΟΣ.....	41
ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	41
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	50
Επιτελική Επιτροπή Τουρισμού Μακεδονίας και Θράκης.....	50
Ο. Π. Σ. Επιτελικής Επιτροπής Τουρισμού.....	53

ΤΙΤΛΟΣ

"Ο συντονισμός της τουριστικής πολιτικής: Η περίπτωση της Μακεδονίας Θράκης"

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο τουρισμός αποτελεί την «βαριά βιομηχανία» της Ελλάδας. Εδώ και πολλές δεκαετίες ο τουρισμός αποτέλεσε τον κύριο μοχλό ανάπτυξης της χώρας και το βασικό χρηματοδότη του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος. Η τουριστική πολιτική της Ελλάδος ασκείται από δημόσιους και ιδιωτικούς Φορείς. Οι ξενοδόχοι, οι tour operator, τα τουριστικά γραφεία, οι εργαζόμενοι στον τουρισμό αποτελούν την δυναμική της τουριστικής οικονομίας στη χώρα μας. Παράλληλα με τον ιδιωτικό τομέα λειτουργούν και οι κρατικοί Φορείς, τα Υπουργεία, οι Περιφέρειες, οι Δήμοι και ο ΕΟΤ επιφορτιζόμενοι τον ρόλο της άσκησης της τουριστικής πολιτικής. Η συνύπαρξη αυτή άλλοτε είναι ευνοϊκή και άλλοτε αντικρουόμενη.

Η ιστορία του τουρισμού ξεκινάει στις αρχές του περασμένου αιώνα. Παράλληλα με την ιδιωτική πρωτοβουλία, το κράτος εμφανίζεται ως ρυθμιστής νομοθετώντας, βάζοντας περιορισμούς και δίνοντας κίνητρα στους επιχειρηματίες του τουρισμού με την μορφή της άμεσης και έμμεσης χρηματοδότησης. Η μορφή της κρατικής παρέμβασης συνεχώς αλλάζει μορφές και ένταση και διαμορφώνει τα κριτήρια και τους όρους λειτουργίας της τουριστικής βιομηχανίας. Ο συντονισμός των Φορέων αποτελεί το κυρίαρχο αίτημα των ανθρώπων στον χώρο του τουρισμού και αποτελεί την λύση για πολλές δυσλειτουργίες του συστήματος διαχείρισης της τουριστικής πολιτικής. Μέσα από ένα σωστό συντονισμό το κράτος μπορεί να ασκήσει στοχευμένες παρεμβάσεις, να νομοθετήσει με όρους παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας, να δώσει κίνητρα επενδύσεων και τέλος να μειώσει σε σημαντικό βαθμό το δημόσιο κόστος.

ΛΕΞΕΙΣ – ΚΛΕΙΔΙΑ

Τουρισμός, τουριστική πολιτική, συντονισμός, κράτος, τοπική ανάπτυξη, απασχόληση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εκπονείται στο πλαίσιο των προπτυχιακών σπουδών στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων με Κατεύθυνση στην Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης.

Η εργασία αποτελείται από τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος γίνεται μία αναλυτική επιστημονική προσέγγιση της έννοιας του τουρισμού, της ιστορικής προσέγγισης του φαινομένου, της κρατικής παρέμβασης σε θέματα τουρισμού, στα πεδία άσκησης πολιτικής, στις δυσκολίες εφαρμογής και στα πλεονεκτήματα της κρατικής παρέμβασης, στα εργαλεία τουριστικής ανάπτυξης και τέλος στην έννοια του συντονισμού των φορέων άσκησης τουριστικής πολιτικής.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται παράθεση των φορέων άσκησης τουριστικής πολιτικής της κεντρικής διοίκησης, της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης. Επίσης γίνεται αναφορά και σε ιδιωτικούς φορείς, σωματεία, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς μέλη του "τουριστικού κυκλώματος".

Στο τρίτο μέρος με την μέθοδο των ποιοτικών συνεντεύξεων παρουσιάζεται με τρόπο συνοπτικό αλλά συνάμα περιεκτικό οι απόψεις στελεχών της δημόσιας διοίκησης και του ιδιωτικού τομέα για το θέμα του συντονισμού των φορέων σε θέματα τουριστικής πολιτικής. Η εργασία ολοκληρώνεται με την εξαγωγή συμπερασμάτων και την παρουσίαση προτάσεων στην κατεύθυνση της βελτίωσης του πλαισίου της συντονιστικής πολιτικής στο πεδίο του τουρισμού.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογία στηρίζεται στην αποτυπωμένη διεθνή και εγχώρια βιβλιογραφία η οποία καταγράφει τη γνώση και την εμπειρία, δηλαδή τη δευτερογενή, βιβλιογραφική έρευνα και σε ένα δεύτερο στάδιο σε θεματικές συνεντεύξεις από στελέχη της τουριστικής κοινότητας από τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. .

Η δευτερογενής έρευνα υποστηρίζει την παράθεση και διερεύνηση μιας διεργασίας μεταξύ των κυριότερων εμπλεκόμενων τουριστικών Φορέων, προκειμένου να βγουν θετικά συμπεράσματα και προτάσεις Η βιβλιογραφική επισκόπηση ολοκληρώθηκε με την βοήθεια:

- α. Πληροφοριών που αντλήθηκαν από δημοσιεύσεις σε διαδικτυακές πλατφόρμες, όπως το google-scholar. Οι δημοσιεύσεις, αφορούσαν κυρίως πτυχιακές εργασίες, διδακτορικές διατριβές και επιστημονικά άρθρα ανώτατων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.
- β. Συγγραμμάτων Ελληνικών και ξένων διαθέσιμων στο διαδίκτυο αλλά και στην βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- γ. Μελετών και εκδόσεων δημοσιευμένων στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο.
- δ. Διαδυσκτιακών σελίδων έγκριτων φορέων, Υπουργείων, της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι συνεντεύξεις είναι μια διαδικασία που βοηθάει τον ερευνητή να αντλήσει πληροφορίες και δεδομένα μέσα από την ανάλυση του λόγου επιλεγμένων ανθρώπων. Είναι ένα ερευνητικό εργαλείο το οποίο χρησιμοποιείται ως μέσο συλλογής πληροφοριών, ελέγχου και ερμηνείας των ερευνητικών ερωτημάτων μιας έρευνας. Οι συνεντεύξεις επιτρέπουν την πρόσβαση στον τρόπο που βλέπουν οι άλλοι τα πράγματα, στις σκέψεις τους, στις στάσεις και τις απόψεις που κρύβονται πίσω από τη συμπεριφορά τους.¹

1ο ΜΕΡΟΣ

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός είναι ένα πολυσύνθετο φαινόμενο. Ξεκινάει από την εσωτερική ανάγκη ενός ανθρώπου να ταξιδέψει και καταλήγει στην δημιουργία της "τουριστικής βιομηχανίας". Η πολυδιάστατη φύση του τουρισμού και το γεγονός ότι για κάθε άνθρωπο, ο τουρισμός σημαίνει κάτι διαφορετικό, η βιβλιογραφική αναζήτηση παρουσιάζει μία πληθώρα ορισμών.

Δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός της έννοιας του τουρισμού και οι διάφοροι ορισμοί εξαρτώνται από την σκοπιά και το εννοιολογικό πλαίσιο του κάθε συγγραφέα. Η πρώτη προσπάθεια καθορισμού της έννοιας του τουρισμού έγινε από την Επιτροπή Στατιστικών Ειδικών της Λεγεώνας των Εθνών (League of Nations Committee of Statistical Experts) το 1937, που όρισε ως τουρίστα "κάθε άτομο που επισκέπτεται μία χώρα και στην οποία παραμένει τουλάχιστον για 24 ώρες"².

Ένας γενικός ορισμός προερχόμενος από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού είναι ο εξής³ : "ο τουρισμός είναι ένα κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό φαινόμενο που σχετίζεται με την μετακίνηση των ατόμων σε μέρη εκτός του μόνιμου τόπου κατοικίας, με το αίσθημα ευχαρίστησης να είναι το σύνηθες κίνητρο."

Ο τουρισμός για τους Λαλούμη & Ρούπα⁴ είναι η "πρόσκαιρη διακίνηση ατόμων από το γεωγραφικό περιβάλλον της μόνιμης κατοικίας σε άλλο, με σκοπό την ψυχική ευχαρίστηση". Ο σκοπός της ευχαρίστησης είναι καθοριστικό στοιχείο προσδιορισμού της έννοιας του τουρίστα ανεξάρτητα του είδους και της διάρκειας του ταξιδιού.

¹ Κεδράκα, Κ., "Μεθοδολογία λήψης συνέντευξης". Διαθέσιμο στο: <http://www.adulteduc.gr/>, 2008.

² Gartner, W.C., "Τουριστική Ανάπτυξη : Αρχές, Διαδικασίες και πολιτικές", Κορρές, Γ. & Δρακόπουλος, Σ.Κ. (επιμ.), Έλλην, Αθήνα, 2001.

³ International Recommendations for Tourism Statistics 2008, Department of Economic and Social Affairs Statistics Division, UN Publication, 2010.

⁴ Λαλούμη, Δ. - Ρούπας, Β. "Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων", Εκδ. Σταμούλης, Αθήνα, 1988.

Ο Ζαχαράτος⁵ περιγράφει την τουριστική διαδικασία ως το ταξίδι αναψυχής προς ένα τόπο εκτός του τόπου μόνιμης κατοικίας, την παραμονή σε αυτόν τον τόπο τουλάχιστον μια μέρα και την επιστροφή στο μόνιμο τόπο κατοικίας του τουρίστα.

Οι Mathieson & Wall⁶ περιέγραψαν τον τουρισμό ως "την προσωρινή μετακίνηση των ατόμων σε προορισμούς που δεν αποτελούν τον τόπο κατοικίας και εργασίας τους και κατά τη διάρκεια της παραμονής τους απασχολούνται με διαφορετικές δραστηριότητες από τις συνηθισμένες και διαμένουν σε διάφορους τύπους εγκαταστάσεων που κατασκευάστηκαν με κύριο σκοπό να καλύψουν τις τουριστικές ανάγκες".

Στην βάση του τουριστικού φαινομένου, αναπτύχθηκε και η έννοια της «**τουριστικής βιομηχανίας**» εννοιολογικά παράλληλα με την ύπαρξη των άλλων δευτερογενών και τριτογενών "βιομηχανιών". Οι Papadopoulou & Mirza⁷ συνέδεσαν το τουριστικό φαινόμενο με μία βιομηχανία υπηρεσιών και παράλληλα ως μία πηγή ζήτησης των υπηρεσιών που προσφέρουν οι επιμέρους κλάδοι, όπως ξενοδοχεία, εστιατόρια, μεταφορές, κέντρα διασκέδασης και που υποβάλλεται σε παρόμοιες μεθόδους χρηματοδότησης, παραγωγής, διοίκησης και μάρκετινγκ με εκείνες που χρησιμοποιούνται στην βιομηχανία υλικών προϊόντων.

Ο τουρισμός για τον Bull⁸ διαφέρει από οποιοδήποτε άλλο βιομηχανικό τομέα, καθώς η τουριστική δραστηριότητα περιλαμβάνει επιχειρήσεις όπως ξενοδοχεία και αεροπορικές εταιρείες, περιλαμβάνει δημόσιες υπηρεσίες, ιδρύματα του δημόσιου τομέα τα οποία έχουν ευρύτερους στόχους όπως εθνικά μουσεία και μέσα μαζικής μεταφοράς. Πρόκειται για ένα σύνολο αμοιβαία συμπληρωματικών υπηρεσιών και μονάδων παραγωγής, οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν και ανεξάρτητα και ο συντονισμός τους αποτελεί περίπλοκο έργο για τις κυβερνήσεις. Σύμφωνα με τον Doswell⁹ "δεν είναι καθόλου εύκολο να οριοθετήσουμε τον τουρισμό στο σύνολο του, εφόσον πρόκειται για δραστηριότητα που είναι δύσκολο στο να την ορίσουμε αλλά και να την διαχειριστούμε".

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Η έννοια της κρατικής τουριστικής πολιτικής για τον Edgell¹⁰ είναι το σύνολο των ρυθμίσεων και των κανονισμών που κατευθύνουν και ελέγχουν την ανάπτυξη του

⁵ Ζαχαράτος, Γ.Α, "Package Tour", Εκδ. Προπομπός, Αθήνα, 2000.

⁶ Mathieson, A. & Wall, G., "Tourism: Economic, Physical and Social Impacts", Longman, Harlow, 1982.

⁷ Papadopoulos, S.I - Mirza, H., "Foreign Tourism in Greece: An Economic Analysis", Tourism Management, 1985.

⁸ Bull, A., "The Economics of Travel and Tourism", 2nd Edition, Longman, Australia, 2002.

⁹ Doswell, R., "Τουρισμός : Ο ρόλος του αποτελεσματικού marketing", Τσάρτας Π.(επιμ.), Κριτική, Αθήνα, 2002.

¹⁰ Edgell, D., "International Tourism Policy", Van Nostrand Reinhold, USA, 1990.

τουρισμού σε μία χώρα υποδοχής. Οι κυβερνήσεις για τους Lickorish J. κ.α.¹¹ σε όλα τα επίπεδα είναι αναγκαίο να παρεμβαίνουν σε σημαντικό βαθμό στην τουριστική ανάπτυξη, εφόσον αυτή η μορφή μετακίνησης και προσωρινής παραμονής του ατόμου σε ένα προορισμό επηρεάζει όλες τις εκφάνσεις της παραγωγικής και κοινωνικής δομής. Οι προθέσεις και οι αποφάσεις μίας χώρας καθορίζουν τις επιλογές της κυβέρνησης για ουσιαστική ή μη παρέμβαση, ρύθμιση και εποπτεία της τουριστικής δραστηριότητας. Οι εκφάνσεις του τουρισμού στην οικονομική ζωή ενός κράτους ιδιαίτερα από το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα απαιτούν την ρυθμιστική παρέμβαση του κράτους. Ο βαθμός έντασης δεν είναι καθορισμένος, αλλά εξαρτάται από το πολιτικό σύστημα της χώρας και το επίπεδο της κοινωνικό-οικονομικής της κατάστασης.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Η εμφάνιση των πρώτων κρατικών οργανισμών τουρισμού στις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες, είναι στενά συνδεδεμένη με την μαζικοποίηση του τουριστικού φαινομένου.

Οι αγώνες των εργαζομένων για την μείωση του χρόνου εργασίας και τη θεσμοθέτηση της καλοκαιρινής άδειας (με αποδοχές) τουλάχιστον μία φορά το έτος συνετέλεσε στην δυνατότητα μιας μεγάλης μάζας του λαού να πραγματοποιήσουν διακοπές.

Οι κατακτήσεις ήταν αποτέλεσμα μακροχρόνιων εργατικών διεκδικήσεων. Η εργάσιμη εβδομάδα περιελάμβανε 6 μέρες. Οι αποδοχές ήταν συνάρτηση της εργασίας. Η έννοια άδεια μετ' αποδοχών ήταν μία άγνωστη λέξη και αποτελούσε σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα για την πραγματοποίηση τουριστικών εγχώριων ταξιδιών αλλά κυρίως ταξιδιών εκτός συνόρων. Ο αγώνας για την διεύρυνση του ελεύθερου χρόνου μεταβάλλεται στις δεκαετίες του '20 και του '30, ιδίως μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση. Η Γαλλία την δεκαετία του '30 βιώνει σημαντικές πολιτικές εξελίξεις. Η άνοδος στην εξουσία ενός φιλεργατικού κόμματος αποτέλεσε την ευκαιρία για την καλύτερευση των συνθηκών ζωής των εργατών. Νομοθετούνται οι συλλογικές συμβάσεις που προβλέπουν 40 ώρες εργασίας. (5 ημέρες την εβδομάδα / 8ωρη εργασία), άδεια με αποδοχές και αυξήσεις στους μισθούς. Για πρώτη φορά έχουμε σε ισχύ την πιο σημαντική εργατική μεταρρύθμιση, τη νομοθεσία περί πληρωμένης άδειας.

Το 1938 ψηφίζεται στις Η.Π.Α οι 40 ώρες εβδομαδιαίας εργασίας και στην Αγγλία οι δύο εβδομάδες άδειας διακοπών το έτος μετά αποδοχών. Ακολουθούν τα πολεμικά

¹¹ Lickorish, L.J., Jefferson, A., Bodlender, J. & Jenking, C.L., "Developing Tourism Destinations : Policy and Perspectives", Longman, Harlow, 1991.

γεγονότα του 2ου παγκοσμίου πολέμου. Μετά τον πόλεμο, ο ελεύθερος χρόνος κατοχυρώνεται σε αποκλειστικό δικαίωμα του εργαζόμενου και εισάγονται 4 εβδομάδες διακοπών ετησίως με αποδοχές. Για τον Ζαχαράτο¹² το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την σταθερή άνοδο του μέσου κατά κεφαλή εισοδήματος στις βιομηχανικές χώρες, καθιέρωσε της ετήσιες διακοπές και διεύρυνε την αγορά για τουριστικά ταξίδια.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Το 1948 ιδρύεται ο Οργανισμός για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Συνεργασία (ΟΕΟΣ), που το 1960 εξελίχθηκε στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD / ΟΟΣΑ). Εκεί για πρώτη φορά συστήνεται μία ειδική επιτροπή τουρισμού και ενός προγράμματος τόνωσης των τουριστικών δραστηριοτήτων. Η επιτροπή διαχειριζόταν κονδύλια τα οποία αποτέλεσαν την πηγή των κρατικών επιχορηγήσεων για τις τουριστικές επενδύσεις σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον προχώρησε στην σταδιακή άρση των εμποδίων που επιβάλλονταν στα ταξίδια με τη μορφή των περιορισμών στο συνάλλαγμα, των τελωνιακών ελέγχων, των διαβατηρίων, της ανάγκης για viza, κα.¹³

Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ο τουρισμός την μεταπολεμική περίοδο αναδείχθηκε σε νέο-αναδυόμενο τομέα της οικονομίας, με πολλές υποσχέσεις για ανάπτυξη της χώρας υποδοχής, άνοδο του βιοτικού επιπέδου και ικανοποίηση των συναλλαγματικών αναγκών των χωρών. Ο κρατικός παρεμβατισμός αυξάνεται καθώς ο τουρισμός μεταβάλλεται σε μαζικό φαινόμενο, φτάνοντας στο απόγειο του μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο. Κατά την πρώτη δεκαετία μετά τον πόλεμο, γίνεται σταδιακή άρση των εμποδίων που επιβάλλονταν στα ταξίδια με τη μορφή περιορισμών στο συνάλλαγμα, τους τελωνιακούς ελέγχους, τα διαβατήρια, viza και άλλες διατάξεις που επιβάρυναν την διεθνή κίνηση.

Οι χώρες υποδοχής αρχίζουν να επενδύουν σε δραστηριότητες προώθησης και μάρκετινγκ με στόχο την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών και την μεγιστοποίηση των τουριστικών εισπράξεων. Οι κυβερνήσεις με σκοπό την ικανοποίηση της αυξανόμενης ζήτησης για ιδιωτικά ταξίδια, επιχείρησαν να προσφέρουν τις απαιτούμενες υποδομές χτίζοντας ξενοδοχεία, πλάζ, έργα οδοποιίας κτλ. Τα ταξίδια με το αυτοκίνητο, το πλοίο και το αεροπλάνο αυξήθηκαν με γοργούς ρυθμούς κάνοντας τα ταξίδια εφικτά για όλο και περισσότερους ανθρώπους. Οι δημόσιες συγκοινωνίες, οι σιδηρόδρομοι και οι αερομεταφορές ήταν σε μεγάλο βαθμό κρατικά ελεγχόμενες. Η ζήτηση για ξενοδοχεία και άλλες μορφές στέγασης αυξήθηκε και το κράτος περιεβλήθη τον ρόλο του ξενοδόχου - επιχειρηματία (ΕΟΤ, ΞΕΝΙΑΣ για την περίπτωση της Ελλάδας). Ταυτόχρονα παρείχαν φορολογικές διευκολύνσεις και οικονομικές ενισχύσεις. Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού ανάγκασε τις κυβερνήσεις να διοργανώσουν προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΑΣΤΗΡ).

¹² Ζαχαράτος, Γ.Α., "Package Tour", προπομπός, Αθήνα, 2000.

¹³ Ζαχαριάδη - Σούρα, Δ., "Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί", Σταμούλης, Αθήνα, 1993.

Η οικονομική προτεραιότητα του τουρισμού συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια. Την δεκαετία του '70, οι εθνικοί φορείς τουρισμού(ΕΟΤ για την περίπτωση της Ελλάδος) επιδίωξαν να προσδιορίσουν εκείνες τις μορφές τουρισμού, οι οποίες θα τον καθιστούσαν βιώσιμο. Δόθηκε έμφαση στον εσωτερικό τουρισμό κυρίως μετά τις συνέπειες τις πετρελαϊκής κρίσης του 1973 που υπέδειξαν ότι ο εσωτερικός τουρισμός έχει μία σταθεροποιητική επιρροή στην τουριστική ζήτηση.

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τη δεκαετία του '80 ο τουρισμός συνεχίζει να πρωταγωνιστεί στην οικονομική ατζέντα πολλών κρατών ενώ ταυτόχρονα σημειώνεται ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Ο τουρίστας πλέον δεν είναι ένας παθητικός θεατής, αλλά αναζητά την ποιότητα στον τουρισμό και την σύνδεση του με την προστασία του περιβάλλοντος.

Η περιβαλλοντική ευαισθησία, από τις αρχές του '90 επέβαλε τις "ήπιες και βιώσιμες" πολιτικές τουριστικής ανάπτυξης. Οι φιλελεύθερες ιδέες βρίσκουν έδαφος στις αναπτυγμένες χώρες του κόσμου, με τη σημασία της "αγοράς" να αναβαθμίζεται σε ένα ρυθμιστή της παγκόσμιας οικονομίας. Το "αόρατο χέρι" του Adam Smith ακουμπάει και την τουριστική βιομηχανία και αρχίζει να παρατηρείται μια προσπάθεια απεγκλωβισμού της συμμετοχής της κυβέρνησης στον τουρισμό και δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη συνεργασίας ανάμεσα στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Ο κρατικός παρεμβατισμός δίνει την θέση του στην αυτορρύθμιση της τουριστικής βιομηχανίας, σε ιδιωτικοποιήσεις κρατικών τουριστικών μονάδων, αεροπορικών εταιριών, οργανισμών τουρισμού με τους τελευταίους σε αρκετά αναπτυγμένες χώρες να εξελίσσονται σε μία συνεργασία ανάμεσα στο κράτος, την τοπική αυτοδιοίκηση και των ιδιωτικό τομέα.

Η παγκοσμιοποίηση αποτέλεσε ένα επακόλουθο της απελευθέρωσης της παγκόσμιας αγοράς, της τεχνολογικής ανάπτυξης, της αποτυχίας των κεντρικά σχεδιασμένων οικονομιών και της επικράτησης της ελεύθερης οικονομίας. Σύμφωνα με τους Kotler et .al.¹⁴ διεξάγεται ένας "πόλεμος των τόπων" στον οποίο οι τοποθεσίες ανταγωνίζονται για την οικονομική τους επιβίωση με άλλες περιοχές και περιφέρειες όχι μόνο μέσα στην ίδια τη χώρα τους αλλά και με αντίστοιχες περιοχές και περιφέρειες σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι χώρες σήμερα προσπαθούν να λειτουργήσουν τον τουρισμό στο πλαίσιο ενός οικονομικού συστήματος της αγοράς. Για τα περισσότερα όμως κράτη, η πολιτική τους στο θέμα του τουρισμού είναι μία πολιτική μεικτής οικονομικής κατεύθυνσης, ιδιωτικής πρωτοβουλίας, ελεύθερης αγοράς αλλά και κρατικής ρύθμισης, με μεγάλο ποσοστό της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας να περιλαμβάνει κυβερνητικές δαπάνες.

¹⁴ Kotler, P., Haider, D.H., & Rein, I., "Marketing Places: Attracting Investment, Industry and Tourism to cities, states and nations, Free Press, New York, 1993.

Οι κυβερνήσεις των χωρών, στο πλαίσιο της ενίσχυσης της εθνικής οικονομίας, της περιφερειακής ανάπτυξης, της προώθησης κοινωνικών αγαθών αλλά και για λόγους εθνικής εξωτερικής πολιτικής εμπλέκονται στο τουριστικό φαινόμενο παγκοσμίως. Οι κοινωνικές επιδράσεις του τουρισμού είναι ένας σημαντικός παράγοντας ενασχόλησης του κράτους με το τουριστικό φαινόμενο. Η άνοδος του βιοτικού επιπέδου, οι νέες θέσεις εργασίας, οι ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, η αναζωογόνηση τοπικών παραδόσεων και η παραγωγή τοπικών προϊόντων (ΠΟΠ & ΠΓΕ) είναι μερικοί από τους λόγους που επιβάλλουν την συμμετοχή της κρατικής υπόστασης στο τουριστικό γίγνεσθαι.

Σύμφωνα με τον Hall¹⁵, οι λόγοι για τους οποίους μία κυβέρνηση συμμετέχει στο τουριστικό κύκλωμα είναι οικονομικοί, κοινωνικοί ή πολιτιστικοί, πολιτικοί και περιβαλλοντικοί. Η βελτίωση των οικονομικών λογαριασμών (ισοζύγιο πληρωμών, συναλλαγματικών αποθεματικών), η τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη, η διαφοροποίηση της οικονομίας, η αύξηση του εισοδήματος, η μείωση της ανεργίας και τέλος η βελτίωση των εσόδων του κράτους μέσω της φορολογίας αποτελούν σημαντικούς παράγοντες εμπλοκής του κράτους στην τουριστική πολιτική και γενικότερα στην τουριστική βιομηχανία. Οι κοινωνικοί και πολιτισμικοί λόγοι επεκτείνονται στην εξασφάλιση του "κοινωνικού τουρισμού", στην προστασία της εθνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και των παραδόσεων του τόπου. Επιπλέον το κράτος ασκεί τουριστική πολιτική για λόγους πολιτικής φύσεως, πολιτικής παραδοχής και νομιμοποίησης. Τέλος οι περιβαλλοντικοί λόγοι αφορούν την διαχείριση του τουρισμού στη βάση μίας βιώσιμης αειφορίας.

Γίνεται εύκολα φανερό πώς οι κυβερνήσεις συμμετέχουν στον τουρισμό για οικονομικούς κυρίως λόγους. Σε περιόδους οικονομικής κρίσης ο τουρισμός αποτελεί μία από τις ελάχιστες αναπτυξιακές βιομηχανίες. Κλασικό παράδειγμα αποτελεί η περίοδος της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα στα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας. Ακόμα και σε περιόδους όπου οι αφίξεις αλλοδαπών τουριστών ελαττώνονται, ο εγχώριος τουρισμός μπορεί να αποτελέσει σημαντικό οικονομικό καταλύτη για τη τοπική οικονομία μίας χώρας.

Ο τουρισμός είναι ένας σημαντικός τομέας κερδοφορίας. Δεν αποτελεί όμως την λύση για όλα τα οικονομικά προβλήματα μίας χώρας. Τα οικονομικά οφέλη του τουρισμού για τον Page¹⁶ δεν διοχετεύονται απαραίτητα στην παραγωγή τοπικού πλούτου και απασχόλησης, καθώς στις αναπτυσσόμενες χώρες και τις μη αστικές περιοχές, τα οφέλη του τουρισμού διαρρέουν εκτός του τοπικού προορισμού και η χαμηλόμισθη εποχιακή απασχόληση είναι ο κανόνας παρά η πλήρης απασχόληση για όλους.

¹⁵ Hall, C.M. & Page, S.J., "The geography of tourism and recreation: Environment, place and space", Routledge, London, 1999.

¹⁶ Page, S.J., "Tourism management, managing for change", Oxford: Butterworth-Heinemann, 2003.

Ο ρυθμιστικός ρόλος του κράτους είναι να δημιουργήσει εκείνο το πλαίσιο υγιούς τουριστικής ανάπτυξης για την τοπική κοινωνία αλλά και τις τουριστικές επιχειρήσεις, εγχώριες και αλλοδαπές, στα πλαίσια μίας ελεύθερης οικονομίας.

Για τους Κοκκώση & Τσάρτα¹⁷, η ανεξέλεγκτη και μη καθοριζόμενη από όρια τουριστική δραστηριότητα χωρίς κατάλληλο σχεδιασμό και θεσμικό πλαίσιο, μπορεί να προκαλέσει πληθωριστικές πιέσεις και αυτό να έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους ζωής σε τοπικό επίπεδο, κυρίως σε μέρη που η τουριστική ανάπτυξη ακολουθεί τον κύκλο ζωής του θέρετρου προσανατολισμένου στον μαζικό τουρισμό.

Η ανεξέλεγκτη τουριστική δραστηριότητα είναι δυνατόν να επιταχύνει την εγκατάλειψη παραδοσιακών δραστηριοτήτων όπως οι αγροτικές δραστηριότητες, η κτηνοτροφία, η αλιεία λόγω της προτίμησης που δείχνουν οι νέοι στην ενασχόληση τους με εργασίες στον τομέα των υπηρεσιών του τουρισμού (λειτουργία ξενοδοχειακών λειτουργιών, εστιατορίων, καφέ, μπαρ κτλ.) παρά σε χειρονακτικές εργασίες.

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Οι τρόποι με τους οποίους παρεμβαίνει το κράτος συνιστά την κρατική τουριστική πολιτική και είναι μία πολυσύνθετη διαδικασία καθώς ο τουρισμός δεν είναι μία διακριτή οικονομική δραστηριότητα αλλά εισέρχεται σε όλους τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας και της κοινωνικής ζωής.

Ο ρόλος του κράτους σύμφωνα με τους Jenkins et. al.¹⁸ ακολουθεί δύο διακριτούς δρόμους: την παθητική και την ενεργητική συμμετοχή. Στην περίπτωση της παθητικής συμμετοχής οι ενέργειες του κράτους δεν απευθύνονται αποκλειστικά στους ωφελούμενους του τουρισμού αλλά ενδέχεται να επιδράσουν και στον τουριστικό τομέα. Η παθητική συμμετοχή της κυβέρνησης περιλαμβάνει υποχρεωτικές ενέργειες όπως νομοθετικές ρυθμίσεις και επενδυτικά κίνητρα που αφορούν τη χώρα στο σύνολό της και ενδεχομένως οι ανωτέρω ρυθμίσεις να έχουν συνέπειες στον τουριστικό κλάδο. Επιπλέον περιλαμβάνουν και υποστηρικτικές ενέργειες με την έννοια της μη δημιουργίας νομικών και διοικητικών εμποδίων στην ιδιωτική πρωτοβουλία για θέματα τουρισμού αλλά την υποστηρικτική απλή εποπτεία χωρίς ενεργό ανάμιξη ή χρηματοδότηση.

¹⁷ Κοκκώσης, Χ. & Τσάρτας, Π., «Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον», Κριτική, Αθήνα, 2001.

¹⁸ Jenkins, C.L. & Henry, B.M., "Government involvement in tourism in developing countries", Annals of Tourism research, 1982.

Στην περίπτωση της ενεργητικής συμμετοχής η κυβέρνηση πραγματοποιεί δράσεις με σκοπό να προωθήσει και να ενισχύσει την τουριστική ανάπτυξη. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η κυβέρνηση καθορίζει το πλαίσιο της τουριστικής ανάπτυξης και προβαίνει σε όλες τις νομοθετικές και διοικητικές ενέργειες που αφορούν στη ρύθμιση τουριστικών θεμάτων. Τέλος το κράτος μπορεί να αναλάβει το ρόλο του επιχειρηματία στη τουριστική βιομηχανία, είτε για λόγους κοινωνικής πολιτικής είτε για λόγους ανεπάρκειας/απροθυμίας των ιδιωτών επιχειρηματιών.

Ο ρόλος και η ενεργή συμμετοχή του κράτους στον τουρισμό εξαρτάται κυρίως από τη πολιτική φιλοσοφία της κυβέρνησης, τις διαμορφωμένες θεσμικές δομές και την φιλοσοφία της σε θέματα τουρισμού. Στο παρελθόν οι σοσιαλιστικές οικονομίες διατηρούσαν το μονοπώλιο στην τουριστική προσφορά. Στις σύγχρονες δυτικές οικονομίες το κράτος παίζει ένα ενδιάμεσο ρόλο, με αρμοδιότητες που ποικίλουν ανάλογα με το στάδιο ανάπτυξης της χώρας, την πολιτική της κυβέρνησης και την τουριστική παιδεία των μετόχων του τουρισμού.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σύμφωνα με τους Shaw και William¹⁹ τα εργαλεία με τα οποία το κράτος ρυθμίζει τον τουριστικό τομέα είναι τα κάτωθι (1-8):

1. Έλεγχος στην κινητικότητα των ανθρώπων, στην κίνηση του κεφαλαίου, στις σχέσεις με τις άλλες χώρες. Ο ρόλος αυτός καθίσταται σημαντικός καθώς στον διεθνή τουρισμό ανακύπτουν μια σειρά από εμπόδια που αφορά τους μεμονωμένους τουρίστες ως πολίτες(περιορισμοί στο συνάλλαγμα, βίζα κα.), τους τουριστικούς πράκτορες(εμπορικά δικαιώματα, άδειες και όροι λειτουργίας), τα μέσα μεταφοράς(αεροπορικές άδειες , όροι αγκυροβόλησης πλοίων, διέλευση αυτοκινήτων κ.α), τις εταιρείες στέγασης και εστίασης (ιδιοκτησία αλλοδαπών, συμμετοχή αλλοδαπών στο μετοχικό κεφάλαιο).
2. Εργαλεία χρηματοοικονομικά. Το κράτος ρυθμίζει στα πλαίσια των διεθνών κανόνων την κινητικότητα του διεθνούς κεφαλαίου, θέτει προϋποθέσεις λειτουργίας του εισερχόμενου και εξερχόμενου κεφαλαίου, θεσπίζει ειδικά κίνητρα για ξένες επενδύσεις, θέτει όρους πληρωμής και επαναπατρισμού κερδών και πολλά άλλα ειδικά χρηματοοικονομικά μέτρα.
3. Νομοθετικά εργαλεία. Το κράτος δημιουργεί το θεσμικό πλαίσιο σχετικά με την παραγωγή και την κατανάλωση, έχει τη αρμοδιότητα της νομοθέτησης που περιλαμβάνει νόμους για την υγεία, την ασφάλεια, την ανταγωνιστικότητα, την περιβαλλοντική προστασία και την προστασία του καταναλωτή.
4. Μακροοικονομικά εργαλεία. Η φορολογία, η διαμόρφωση των επιτοκίων, οι κυβερνητικές δαπάνες διαμορφώνουν την παραγωγή και την κατανάλωση. Συνήθως

¹⁹ Shaw, G. & Williams, A.M, "Tourism and tourism Spaces", London: Sage Publications, 2004.

οι μακροοικονομικές πολιτικές αφορούν το σύνολο της οικονομίας και όχι μόνο τον τουρισμό.

5. Εργαλεία τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και οι περιφερειακές διοικήσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αναζωογόνηση οικονομικά υποβαθμισμένων περιοχών και τουριστικών προορισμών.

6. Εργαλεία απασχόλησης. Το κράτος με σειρά γενικών παρεμβάσεων εξασφαλίζει τις συνθήκες του εργατικού δυναμικού.

7. Εργαλεία κοινωνικής παρέμβασης. Η απροθυμία της ιδιωτικής πρωτοβουλίας να εξασφαλίσει το δικαίωμα των πολιτών για τουρισμό δημιουργεί την ανάγκη για το κράτος να αναλάβει επενδύσεις κοινωνικού χαρακτήρα.

8. Εργαλεία καθιέρωσης κλίματος ασφάλειας. το κράτος διαμορφώνει ένα μοναδικό και καθοριστικό ρόλο στην επικράτηση ενός κλίματος ασφάλειας και σταθερότητας στον τουρισμό.

Ο Ioannides²⁰ υποστηρίζει το ρόλο του κράτους ως ένα forum μέσω του οποίου δίνεται η δυνατότητα στους διάφορους μετόχους της τουριστικής βιομηχανίας να διαπραγματευτούν και να συντονίσουν τις δραστηριότητες τους. Ο πιο σημαντικός ρόλος του κράτους συνίσταται στην προβολή και το marketing του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Οι δαπάνες που προκύπτουν από την προβολή του τουριστικού προϊόντος μίας χώρας ως σύνολο παρουσιάζει ορισμένες ιδιαιτερότητες. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις τουρισμού ή ακόμα και οι μικρότερες επιχειρήσεις ασχολούνται με το marketing δίνοντας έμφαση στο εξατομικευμένο προϊόν που τους ενδιαφέρει και όχι σε τουριστικούς προορισμούς γενικά. Οι επιχειρήσεις στον τουρισμό δεν είναι πρόθυμες να επενδύσουν στην προώθηση συγκεκριμένων περιοχών, καθώς η δαπάνη που προκύπτει δεν μπορεί να διαιρεθεί και να κατανεμηθεί το βάρος σε όλες τις επιχειρήσεις του κλάδου και γιατί οι άλλες επιχειρήσεις που δεν μοιράστηκαν το κόστος της εκστρατείας προώθησης και προβολής μίας περιοχής ή μίας χώρας, να επωφεληθούν εξίσου από αυτές τις καμπάνιες.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η βασική επιδίωξη της κυβερνητικής πολιτικής για τον τουρισμό είναι ή πρέπει να είναι η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και η δίκαιη και ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη μεταξύ των περιφερειών μιας χώρας.

²⁰ Ioannides, D. & Debbage K.G., "The economic geography of the tourist industry. A supply-side analysis", London:Routledge, 1998.

Σύμφωνα με τον Jeffries²¹ η κρατική παρέμβαση σχετίζεται με τις στρατηγικές της εποχιακής κατανομής των τουριστών και της γεωγραφικής ανακατανομής του τουρισμού. Η εποχικότητα του τουρισμού είναι ένα θέμα που απασχολεί αρκετούς τουριστικούς προορισμούς. Οι δημόσιοι φορείς τουρισμού, επεμβαίνουν στην αγορά και συμβάλλουν στην προσπάθεια επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου, κυρίως μέσα από την ενίσχυση της προσφοράς με νέα προϊόντα και υπηρεσίες για τους τουρίστες την χαμηλή τουριστική περίοδο, με λιγότερη εξάρτηση από τις κλιματολογικές συνθήκες και με ιδιαίτερη βαρύτητα στον εσωτερικό τουρισμό. Επιπλέον αρμοδιότητα των δημόσιων φορέων για τη τουριστική διαχείριση είναι και η υλοποίηση μιας προωθητικής καμπάνιας χρησιμοποιώντας τα παραδοσιακά κανάλια επικοινωνίας (έντυπος τύπος, τηλεόραση) αλλά και τις δυνατότητες του διαδικτύου (social media) με στόχο να προβληθεί η τοπική κουλτούρα και η πολιτιστική κληρονομιά.

Η γεωγραφική ανακατανομή του τουρισμού αποτελεί στρατηγικό στόχο για την κρατική τουριστική πολιτική με στόχο την επίτευξη μιας γεωγραφικής ανακατανομής των τουριστών σε τουριστικά μειονεκτούσες περιοχές (ορεινές, παραλήμνιες κτλ) καθώς και την αύξηση του όγκου των επισκέψεων, ενδεχομένως και με δελτία κοινωνικού τουρισμού. Οι μορφές παρέμβασης του κράτους (Υπουργεία , Περιφέρειες κτλ) στην κατεύθυνση της τουριστικής αναζωογόνησης περιοχών και γενικότερα στην περιφερειακή ανάπτυξη μίας χώρας αφορούν στην εξασφάλιση ικανών υποδομών και την κατασκευή ενός ικανού μεταφορικού οδικού/θαλασσίου/σιδηροδρομικού/αεροπορικού δικτύου καθώς η εύκολη πρόσβαση των τουριστών αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για την τουριστική ανάπτυξη μίας περιοχής και το κατασκευαστικό κόστος των έργων υποδομής μόνο ο κρατικός προϋπολογισμός μπορεί να τον χρηματοδοτήσει.

Σε περιπτώσεις όπου δεν μπορεί να γίνει διάκριση των τελικών χρηστών μίας υπηρεσίας ή ενός δημόσιου αγαθού, αν δηλαδή ένα αγαθό θα καταναλωθεί τελικά από τον τοπικό πληθυσμό ή από τους τουρίστες, ο δημόσιος φορέας τουρισμού (ΕΟΤ, Δήμος, Περιφέρεια) εμπλέκεται στην παραγωγή και διάθεση τέτοιων αγαθών και παράλληλα συνεργάζεται με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις για τη συντήρηση και λειτουργία διαφόρων αξιοθέατων και μεγάλων εκδηλώσεων.

Τέλος αξίζει να αναφερθεί και ο συντονιστικός ρόλος που καλείται να αναλάβει ο δημόσιος φορέας διαχείρισης (ΕΟΤ, Δήμος, Περιφέρεια, DMO) κυρίως σε περιοχές όπου ο τουρισμός παρουσιάζει ανομοιογένεια, πολλές μικρές επιχειρήσεις, έλλειψη συλλογικότητας και διαμάχης μεταξύ των ντόπιων κατοίκων και των τουριστών σε μία περιοχή.

²¹ Jeffries, D., "Governments and tourism", Oxford:Butterworth-Heinemann,2001.

ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Ο τρόπος με τον οποίο το κράτος παρεμβαίνει και ρυθμίζει τα θέματα του τουρισμού καθώς και η ένταση των πολιτικών για τον τουρισμό έχουν γίνει αντικείμενο έρευνας από τους διεθνείς οργανισμούς.

Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (World travel & Tourism Council - WTTC)²², στην έκδοση του "Blueprint for new Tourism" αναφέρει ενδεικτικά πως ο ρόλος των κυβερνήσεων είναι να δείξουν μια ηγετική συμπεριφορά καθορίζοντας συνεκτικές και εξορθολογισμένες δομές διαχείρισης που μπορούν να οδηγήσουν στην εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα της ιδέας για ένα "Νέο τουρισμό". Επιπλέον οι κυβερνήσεις οφείλουν να αναβαθμίσουν τον τουρισμό σε ένα στρατηγικό εθνικό επίπεδο με την χάραξη πολιτικών υψηλού επιπέδου. Για τις κυβερνήσεις, σύμφωνα με τη μελέτη, ο τουρισμός θα πρέπει να διαπερνά όλες τις πολιτικές, σε όλους τους τομείς με σκοπό την προώθηση της ανάπτυξης, η οποία σέβεται τις ανάγκες των επιχειρήσεων αλλά και την ευημερία των πολιτών. Η ιδέα του νέου τουρισμού, σύμφωνα με την ανωτέρω μελέτη, βασίζεται στην αναγνώριση από τις κυβερνήσεις ότι ο τουρισμός διαχέεται σε όλους τους τομείς της οικονομίας και έχει επιδράσεις σε όλο το πληθυσμό μίας χώρας. Σημαντικό στοιχείο είναι οι κυβερνήσεις να υιοθετήσουν ένα ηγετικό ρόλο στην κατεύθυνση της παραπάνω διαπίστωσης. Ο ηγετικός ρόλος θα πρέπει να κατευθύνεται σε όλες τις πολιτικές, στα υψηλότερα κλιμάκια της κυβέρνησης. Οι κυβερνήσεις, σύμφωνα με την έρευνα, θα πρέπει να συντονίσουν όλους τους φορείς του τουρισμού και να αναδιοργανώσουν τις δομές και τις χρηματοδοτήσεις με σκοπό την αποτελεσματικότητα στις δράσεις που αφορούν τον τουρισμό. Οι τουριστικές κρίσεις σε διάφορες χώρες έδειξαν με πολύ γλαφυρό τρόπο την αξία του τουρισμού για την οικονομία τους και αυτό έγινε εύκολα αντιληπτό από τους κυβερνώντες. Ο δημόσιος τομέας είναι λόγω της θέσης του επιφορτισμένος με την προστασία όλων των ενεργητικών στοιχείων του τουρισμού, όπως η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, οι υγιές συνθήκες ανταγωνισμού των επιχειρήσεων.

Η International Union of Official Travel Organizations²³ θεωρεί τον τουρισμό ως ένα παραγωγικό τομέα που διαπερνά όλους τους παραγωγικούς κλάδους, αρκετά σύνθετη και με αντικρουόμενα συμφέροντα. Το κράτος λοιπόν σύμφωνα με τη μελέτη του ανωτέρω φορέα έχει την αρμοδιότητα για τον συντονισμό και την ρύθμιση της τουριστικής δραστηριότητας. Πιο συγκεκριμένα η δημόσια πολιτική για τον τουρισμό σύμφωνα με τη μελέτη οφείλει να επικεντρώνεται στους παρακάτω θεματικούς τομείς :

- Στον συντονισμό των φορέων και των τουριστικών δραστηριοτήτων.

²² WTTC, "Blueprint for new tourism", WTTC, London, 2003.

²³ IUOTO (International Union of Official Travel Organizations), "The role of the state in tourism", Annals of Tourism Research, 1974.

- Στον σχεδιασμό της τουριστικής πολιτικής
- Στον προσδιορισμό των ρόλων της κρατικής και ιδιωτικής χρηματοδότησης των επενδύσεων και τη συνεισφορά του εγχώριου και αλλοδαπού κεφαλαίου
- Στον καθορισμό των προτεραιοτήτων και στην εύρεση του σημείου ισορροπίας τουριστικής ανάπτυξης
- Στην νομοθετική πρωτοβουλία εντάσσεται η θέσπιση νόμων που προστατεύουν τα συμφέροντα των τουριστών, το πλαίσιο λειτουργίας των τουριστικών επιχειρήσεων, τα φορολογικά και ασφαλιστικά μέτρα, το χωροταξικό κτλ.
- Στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας όπως η κατασκευή και διαχείριση ξενοδοχείων και άλλων καταλυμάτων.
- Στην επενδυτική παρακίνηση εθνικών και αλλοδαπών ιδιωτικών κεφαλαίων μέσω οικονομικών και φορολογικών κινήτρων προβάλλοντας τη χώρα ως ένα ασφαλές επενδυτικό προορισμό.

Από την περίοδο του έντονου παρεμβατισμού μέχρι τις μέρες μας ο ρόλος της κυβέρνησης έχει μεταβληθεί αισθητά. Το κράτος πλέον αναλαμβάνει τον ρόλο του συντονιστή ή προσπαθεί να διαδραματίσει ένα καταλυτικό ρόλο.

Ο W.T.O²⁴ παρατηρώντας τις προσπάθειες απεμπλοκής των κρατικών αρχών από τον τουρισμό που καταγράφηκε από τα τέλη της δεκαετίας του '80 και έπειτα παρατήρησε ότι οι κυβερνήσεις είτε είχαν αποποιηθεί ή βρίσκονταν στην διαδικασία αποποίησης των άμεσων συμφερόντων τους από τον τουρισμό, ενώ ταυτόχρονα είχαν μειώσει την θέσπιση νέων νομοθετικών διατάξεων σχετικά με την ρύθμιση της τουριστικής βιομηχανίας εκτός και εάν επρόκειτο για θέματα όπως η προστασία των καταναλωτών, η διαφύλαξη της πολιτισμικής κληρονομιάς και η προστασία του περιβάλλοντος. Οι εθνικοί τουριστικοί φορείς των αναπτυγμένων κρατών αυτοχαρακτηρίζονται ως συντονιστικές δυνάμεις μεταξύ των διαφόρων κυβερνητικών Υπουργείων, των περιφερειακών και τοπικών αρχών και γενικότερα μεταξύ του ιδιωτικού και του δημοσίου φορέα. Επίσης διαπιστώθηκε ότι τα θέματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωπες οι κυβερνήσεις και οι τουριστικές επιχειρήσεις αυξάνονται συνεχώς και η επίλυση τους αποδεικνύεται δυσκολότερη αν δεν υπάρχει η συνεργασία μεταξύ τους. Ο δημόσιος τομέας σύμφωνα με την ανωτέρω έρευνα είναι αναγκαίο να διατηρεί στενή επαφή με όλους τους φορείς ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον και να εστιάσει στα ακόλουθα πέντε πεδία πολιτικής :

1. Στον προσδιορισμό του πλαισίου πολιτικής και στην συγκρότηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης. Στους εθνικούς φορείς ανατίθεται η διαβούλευση με τους τοπικούς και περιφερειακούς φορείς τουρισμού για την εκπόνηση της εθνικής στρατηγικής.

²⁴ Μελέτη, "Towards new forms of public-private sector partnership. The changing role, structure and activities of national tourism administrations", WTO, 1996.

2. Στον ρόλο ρυθμιστή των θεμάτων που άπτονται του τουρισμού.
3. Στον απεγκλωβισμό του κράτους από τον ρόλο του επιχειρηματία - επενδυτή και στην χρηματοδοτική στήριξη του κλάδου μέσω αναπτυξιακών προγραμμάτων.
4. Στην εκπαίδευση και κατάρτιση και στον καθορισμό του πλαισίου λειτουργίας ιδιωτικής εκπαίδευσης στον τουριστικό κλάδο.
5. Στην προώθηση και το μάρκετινγκ στο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Γενικότερα τόσο η έρευνα του W.T.O που διενεργήθηκε την περίοδο 1995-1996, όσο και μία μεταγενέστερη μελέτη η οποία δημοσιεύθηκε το 2000 από τον Οργανισμό και εκδόθηκε στην ελληνική γλώσσα το 2001 από τον Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων με τίτλο "Συνεργασία Δημόσιου - Ιδιωτικού τομέα τόνισε ότι ο τουρισμός αποτελεί μία πολυσχιδής δραστηριότητα και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από μία υγιή σχέση ανάμεσα στις διάφορες συνιστώσες του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Μία σχέση και μία συνεργασία η οποία τείνει να εστιάζεται σε τέσσερα καίρια σημεία :

1. την ενίσχυση της ελκυστικότητας ενός προορισμού.
2. την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του μάρκετινγκ ενός προορισμού.
3. την βελτίωση της παραγωγικότητας ενός προορισμού.
4. την βελτίωση ολόκληρης της διοίκησης του τουριστικού συστήματος ενός προορισμού.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η ουσιαστική παρουσία του κράτους στα "τουριστικά δρώμενα" ξεκίνησε την μεταπολεμική περίοδο, συνεχίστηκε με ιδιαίτερη ένταση τις επόμενες δεκαετίες και συνεχίζει στις μέρες μας με διαφορετική μορφή και ρόλο. Η κατάρρευση των σοσιαλιστικών οικονομιών, η επικράτηση του καπιταλιστικού συστήματος, η παγκοσμιοποίηση και η απελευθέρωση της αγοράς δημιουργεί νέους κανόνες στο «παιχνίδι» του διεθνούς τουρισμού.

Η ιδιωτική πρωτοβουλία συνήθως δεν εγγυάται την επίτευξη ευρύτερων στόχων όπως η προστασία του περιβάλλοντος (φυσικού και ανθρωπογενούς), η παροχή δημοσίων αγαθών, η μείωση των αρνητικών επιπτώσεων από τις επενδύσεις, τον κοινωνικό τουρισμό και τον υγιή ανταγωνισμό. Όλα τα παραπάνω απαιτούν την παρέμβαση του κράτους και αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό από τους πολίτες όταν οι αρνητικές συνέπειες του τουρισμού αρχίζουν να εμφανίζονται.

Το ερώτημα λοιπόν είναι ποιος θα είναι ο νέος ρόλος του κράτους και ποια τα πεδία παρέμβασης του. **Ο συντονισμός για πολλούς αποτελεί τον κυρίαρχο ρόλο της κυβέρνησης.**

Στην εποχή της νέας χιλιετίας, ο συντονιστικός ρόλος του κράτους είναι αρκετά σημαντικός. Από την εποχή του "κράτους επιχειρηματία", όπου το κράτος αναλάμβανε μεγάλα έργα υποδομής, κατασκευής και διαχείρισης ξενοδοχείων και κάμπινγκ, καταλήξαμε στην σταδιακή απεμπλοκή της δημόσιας διοίκησης και την ανάδειξη του συντονιστικού του ρόλου του κράτους.

Ο ρόλος του κράτους-συντονιστή περιλαμβάνει :

- την επιτυχή εφαρμογή της εκάστοτε τουριστικής πολιτικής,
- τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων και την εξισορρόπηση των συμφερόντων
- τον καθορισμό της ιεραρχίας και της αποφασιστικής αρμοδιότητας
- την εύρεση πεδίου διαλόγου και συνεννόησης μεταξύ των ρόλων της κρατικής διοίκησης και των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Ο συντονισμός των φορέων στα θέματα της τουριστικής πολιτικής αποτελεί ένα μεγάλο πεδίο διαξιφισμών και αφορά όλες τις τουριστικά ενεργές χώρες του κόσμου. Στις ΗΠΑ μία έκθεση του Υπουργείου Εμπορείου με τίτλο "Tourism: putting the pieces together", αντικατοπτρίζει την προσπάθεια διαμόρφωσης κοινής τουριστικής πολιτικής για το σύνολο της χώρας. Στη μελέτη λοιπόν παρουσιάζονται 30 Υπουργεία και κυβερνητικές υπηρεσίες να διαχειρίζονται πάνω από 170 προγράμματα που αφορούν άμεσα ή έμμεσα τον τουρισμό²⁵. Πολλές φορές το κράτος αποτυγχάνει να λειτουργήσει με ένα συντονισμένο τρόπο.

Οι πολιτικές που ασκούνται από τους Φορείς τουρισμού στον τομέα του σχεδιασμού, της ρύθμισης και τον έλεγχο των τουριστικών κανόνων, στο marketing – προώθηση προορισμών, είναι συγκεχυμένες, συχνά επικαλύπτονται και άλλοτε αλληλοαναιρούνται. Κλασικό παράδειγμα αποτελεί η εκμετάλλευση της θαλάσσιας ακτής με την δημιουργία beach bar. Ενώ υπάρχει η κυβερνητική πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος και διατήρησης της φυσικής μορφής των ακτογραμμών παράλληλα ασκείται πολιτική εμπορικής εκμετάλλευσης σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς με στόχο την τουριστική ανάπτυξη, τη μείωση της ανεργίας και την οικονομική ανάπτυξη.

Αυτή η πολυδιάσπαση των ρόλων κάνει τον ρόλο του συντονιστή εξαιρετικά πολύπλοκο. Διαφορετικά επίπεδα άσκησης εξουσίας (κυβέρνηση, περιφερειακή αυτοδιοίκηση, Δήμοι) κάνουν ακόμα πιο σύνθετη την κατάσταση κυρίως λόγω αντικρουόμενων πολιτικών. Ο Holloway²⁶ υποστηρίζει τον σημαντικό ρόλο της κυβέρνησης ως συντονιστή των φορέων και υπηρεσιών της και ως υποκινητή της

²⁵ Jeffries, D., "Governments and tourism", Butterworth-Heinemann, Oxford, 2001.

²⁶ Holloway, J.C, "The bussiness of tourism", 5th ed., Longman, New York, 1998.

τουριστικής δραστηριότητας μέσω των οικονομικών χρηματοδοτήσεων σε ιδιωτικούς αναπτυξιακούς φορείς. Ο συντονισμός στον τομέα της τουριστικής πολιτικής καθίσταται εξαιρετικά σημαντικός καθώς η τουριστική βιομηχανία είναι μία πολυτομεακή βιομηχανία, καλύπτει πολλούς επαγγελματικούς κινδύνους, απαιτεί ιδιαίτερες εργασιακές ικανότητες και εξαρτάται από διεθνείς συνθήκες ανεξάρτητες από τις εκάστοτε εθνικές πολιτικές. Η ανάγκη για συντονισμό είναι περισσότερο επιτακτική σε χώρες όπου η βιομηχανία παρουσιάζει υψηλό κατακερματισμό από μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες δύσκολα μπορούν να συνεννοηθούν και να επιβιώσουν χωρίς τη βοήθεια και τη στήριξη από το κράτος.

Ο συντονισμός βοηθάει στην επίλυση των προβλημάτων συνεννόησης που προκύπτουν μεταξύ των Φορέων, βοηθάει στον συσχετισμό συναφών πολιτικών αποφάσεων με τρόπο που να εναρμονίζονται μεταξύ τους, στον περιορισμό των αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων έτσι ώστε οι Φορείς τουρισμού να λειτουργούν με συνέπεια και συνοχή²⁷. Στην παραπάνω βάση μπορεί να γίνει διάκριση δύο μορφών συντονισμού :

α. διοικητικός

β. πολιτικός.

Στην περίπτωση που υπάρχει συμφωνία σχετικά με τους σκοπούς και την στρατηγική κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσει η τουριστική πολιτική, ο διοικητικός συντονισμός οργανώνει και κατευθύνει τους διάφορους φορείς στην υλοποίηση των στόχων μέσα σε καθορισμένα πλαίσια πολιτικής.

Σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή στη κατάσταση εκείνη που δεν υπάρχει συμφωνία των εμπλεκόμενων μερών σχετικά με τους στόχους της τουριστικής πολιτικής, υφίσταται ο πολιτικός συντονισμός που σκοπός του είναι να λάβει όλες εκείνες τις πολιτικές αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν, να επιβληθούν και να εφαρμοστούν. Και στις δύο περιπτώσεις ο συντονισμός είναι ένα δύσκολο εγχείρημα, γιατί τα προβλήματα που ανακύπτουν δεν είναι μόνο διαχειριστικά, αλλά και πολιτικά.

Σε κάθε περίπτωση ο συντονισμός της τουριστικής πολιτικής περιβάλλεται με μία μορφή εξουσίας καθώς η συντονιστική αρμοδιότητα εμπεριέχει την πρωτοβουλία των καθοριστικών αποφάσεων την ευχέρεια της επιλογής των δράσεων και τέλος την καθοριστική αρμοδιότητα για την κατεύθυνση διοχέτευσης των πόρων του προϋπολογισμού.

Με άλλα λόγια ο συντονισμός δεν είναι μόνο η διαχείριση της επικοινωνίας, της ενημέρωσης και της δημιουργίας διαχειριστικών δομών αλλά κυρίως είναι ζήτημα άσκησης εξουσίας. Αφορά στην άσκηση δύναμης και τον καθορισμό πολιτικών από τα άτομα και τους φορείς του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα που επιθυμούν να έχουν την πρωτοβουλία άσκησης επιρροής για θέματα που αφορούν τον τουρισμό. Οι φορείς που αναλαμβάνουν την πρωτοκαθεδρία στον συντονισμό διαμορφώνουν μία

²⁷ Hall, C., M., "Tourism and politics: policy, power and place", Belhaven Press, London, 1994.

συγκεκριμένη πολιτική σχετικά με το είδος των δράσεων που πρέπει να περιέχει ένα σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης, έτσι ώστε να εξασφαλίσουν πρόσβαση στους πόρους που αυτές απαιτούν για να επιτευχθούν οι σκοποί τους. Είναι μία διαδικασία άσκησης δύναμης, όπου οι ομάδες συμφερόντων αυξάνουν τον έλεγχο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

2ο ΜΕΡΟΣ

ΟΙ ΚΡΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η επίσημη κρατική παρουσία στον τουρισμό ξεκινάει το 1919 με τη σύσταση του Γραφείου Ξένων και Εκθέσεων, το οποίο από το 1922 λειτούργησε με την ονομασία ‘Υπηρεσία Ξένων’. Σκοπός της υπηρεσίας αυτής ήταν η προσέλκυση, η διαμονή των ξένων στην Ελλάδα, η διοργάνωση εμπορικών εκθέσεων και η συμμετοχή της χώρας στις ξένες διεθνείς εκθέσεις για την ανάπτυξη και διαφήμιση κάθε κλάδου της εθνικής παραγωγής.

E.O.T

Το έτος 1929 με το Ν. 4337/1929 ιδρύεται Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με την ονομασία Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (E.O.T). Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού διαδραμάτισε κυρίαρχο ρόλο στο τουριστική πολιτική της χώρας. Κύριος σκοπός του ήταν η οργάνωση, η ανάπτυξη και η προώθηση του τουρισμού της χώρας, αξιοποιώντας όλες τις μεταβλητές της πρωτογενούς και δευτερογενούς τουριστικής προσφοράς. Ο E.O.T επαναλειτούργει με τον ΑΝ 1565/1950 και διατηρεί την πρωτοκαθεδρία στη διαμόρφωση της κρατικής πολιτικής στον τουρισμό μέχρι το 1989, όταν συστήνεται για πρώτη φορά με το Ν. 1835/1989 το Υπουργείο Τουρισμού.

Με τη δημιουργία του Υπουργείου Τουρισμού και στη συνέχεια Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, η νέα διάρθρωση του τουρισμού στο δημόσιο τομέα δημιουργεί ένα διπολικό σχήμα, με σημεία αναφοράς από τη μια πλευρά το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης και από την άλλη τον EOT, τον παλαιότερο χρονικά κρατικό φορέα αρμόδιο για θέματα τουρισμού.

Ο EOT καθίσταται ο κύριος εκτελεστικός βραχίονας του θεματικού Υπουργείου, καθώς ενεργοποιείται προς την κατεύθυνση της εφαρμογής και της υλοποίησης της σχεδιαζόμενης τουριστικής πολιτικής. Επιπλέον στο Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης λειτούργησε το Εθνικό Συμβούλιο Τουρισμού. Το Συμβούλιο αυτό υπαγόταν απευθείας στον Υπουργό, ήταν όργανο με συμβουλευτικό χαρακτήρα και αποτελούνταν από εκπροσώπους της Κυβέρνησης, του E.O.T, Φορέων που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό κλάδο, καθώς επίσης και από προσωπικότητες που συνέβαλλαν με οποιονδήποτε τρόπο στην ποιοτική αναβάθμιση του τουρισμού στη χώρα μας.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αρμόδιο επιτελικό όργανο τουριστικής πολιτικής είναι το Υπουργείο Τουρισμού. Το νέο Υπουργείο Τουρισμού συστάθηκε με το ΦΕΚ 157/ΤΕΥΧΟΣ Α΄ στις 20

Οκτωβρίου 2017. Η αποστολή του Υπουργείου Τουρισμού όπως ορίζεται στο οργανόγραμμα του είναι:

α) Ο προγραμματισμός και η χάραξη της τουριστικής πολιτικής, ο σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της γενικότερης κυβερνητικής πολιτικής και η διαμόρφωση και προώθηση των αναγκαίων θεσμικών και λοιπών ρυθμίσεων.

β) Η συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία για την εναρμόνιση των πολιτικών που επηρεάζουν τον τουρισμό και το συντονισμό των δράσεων με σκοπό την υποβοήθηση της τουριστικής ανάπτυξης, την διαμόρφωση ασφαλούς περιβάλλοντος για ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών στον κλάδο και τη βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας του τουρισμού της χώρας.

γ) Η εκπροσώπηση της χώρας στους διεθνείς οργανισμούς και στις διακρατικές σχέσεις που αφορούν στον τουρισμό και η σύναψη διεθνών συμβάσεων που αναφέρονται στον τουριστικό τομέα και διμερών συμφωνιών τουριστικής συνεργασίας.

δ) Η αναβάθμιση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών μέσα από την υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στο Υπουργείο Τουρισμού υπάγεται η Γενική Γραμματεία Τουριστικής Πολιτικής και Ανάπτυξης στην οποία υπάγονται οι Περιφερειακές Υπηρεσίες Τουρισμού (Π.Υ.Τ.). Οι Π.Υ.Τ. έχουν ως επιχειρησιακό στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας του παρεχόμενου τουριστικού προϊόντος, μέσω της αδειοδότησης, ελέγχου και επιβολής κυρώσεων στις τουριστικές επιχειρήσεις. Επιπλέον στην ανωτέρω Γραμματεία υπάγεται και η Ανώτερη Σχολή Τουριστικής Εκπαίδευσης Ρόδου (Α.Σ.Τ.Ε.Ρ.), η Ανώτερη Σχολή Τουριστικής Εκπαίδευσης Κρήτης (Α.Σ.Τ.Ε.Κ), τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) και οι Σχολές Ξεναγών Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Κέρκυρας και Ηρακλείου Κρήτης. Για τις ανάγκες της Κεντρικής και των Περιφερειακών Υπηρεσιών του Υπουργείου Τουρισμού υφίστανται επτακόσιες τριάντα δύο (732) θέσεις προσωπικού.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗΣ

Το Υπουργείο Βορείου Ελλάδος ιδρύθηκε το 1955, αναλαμβάνοντας τους ρόλους και τις αρμοδιότητες της Διοίκησης Βορείου Ελλάδος. Καταργήθηκε στη διάρκεια της επταετίας και επανιδρύθηκε το 1974. Το 1955, με τον νόμο 3200/1955, δημιουργήθηκε θέση υπουργού Βορείου Ελλάδος, με έδρα την Θεσσαλονίκη. Σύμφωνα με αυτόν ο Υπουργός Βορείου Ελλάδος αποτελούσε μέλος του υπουργικού συμβουλίου και ήταν ο ανώτατος εκπρόσωπος της κυβέρνησης στην περιφέρεια των νομών της Μακεδονίας και της Θράκης. Το έργο του Υπουργείου Βορείου Ελλάδος προδιαγραφόταν πολλαπλό : συντονιστικό, εποπτικό και εισηγητικό.

Το 1988 μετονομάστηκε σε Υπουργείο Μακεδονίας - Θράκης. Τον Οκτώβριο του 2009 το Υπουργείο Μακεδονίας – Θράκης υποβιβάστηκε σε Γενική Γραμματεία η οποία εντάχθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και αργότερα στο Υπουργείο Οικονομίας. Τον Ιούνιο του 2012 ανασυστήθηκε ως αυτόνομο Υπουργείο για να καταργηθεί και πάλι το 2015. Σήμερα λειτουργεί στο πλαίσιο του Υπουργείου Εσωτερικών διατηρώντας την δομή, τον προϋπολογισμό και τους σκοπούς του τέως Υπουργείου Μακεδονίας και Θράκης.

Το Υφυπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας και Θράκης) αποτέλεσε και αποτελεί φορέα υποδοχής επενδύσεων του Νόμου 3908/11 καθώς και του νέου Αναπτυξιακού Νόμου 4399/16 για μεγάλες επενδύσεις (άνω των 3 εκ. €) στη Μακεδονία και τη Θράκη. Η υποδοχή, η αξιολόγηση, η έγκριση και η παρακολούθηση της επένδυσης γίνεται στη Θεσσαλονίκη από τα αρμόδια τμήματα.

Υλοποίησε με επιτυχία ευρωπαϊκά έργα Διασυνοριακής Συνεργασίας Interreg την περίοδο 2007-2013 και αναμένει την έγκριση συναφών προγραμμάτων για τη νέα περίοδο 2014-2020 που αφορούν την επιχειρηματικότητα, την απασχόληση, το περιβάλλον, τον πολιτισμό, και τον τουρισμό. Με επιτυχία λειτουργεί το Τμήμα Εποπτείας της Αγοράς με συχνούς ελέγχους βιομηχανικών προϊόντων για την προστασία του τελικού καταναλωτή.

Το Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών και Διατηρητέων Κτηρίων έχει ουσιαστικές και αποφασιστικές αρμοδιότητες για την Προστασία της Αρχιτεκτονικής και Φυσικής Κληρονομιάς της Μακεδονίας και της Θράκης. Το τμήμα έχει χαρακτηρίσει ως διατηρητέα και προστατεύει 2950 κτήρια, προστατεύει 70 παραδοσιακούς οικισμούς και τουλάχιστον 1600 προτεινόμενα ως αξιόλογα κτήρια. Ιδιαίτερα για την προστασία του αρχιτεκτονικού πλούτου της Θεσσαλονίκης, αναφέρουμε το χαρακτηρισμό ως διατηρητέων 199 κτηρίων στο ευρύτερο ιστορικό κέντρο της πόλης.

Για θέματα τουρισμού το Υπουργείο Μακεδονίας και Θράκης έπαιξε τον ρόλο του συντονιστή κάτω από τον γενικότερο θεσμικό ρόλο του εκάστοτε Υπουργού. Συγκεκριμένα για την τουριστική πολιτική, η οργανωτική δομή του Υπουργείου ασκείται από το Τμήμα Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων και Περιφερειακής Ανάπτυξης. Στην ανάλυση των αρμοδιοτήτων του Τμήματος αναφέρεται η παρακολούθηση, ο **συντονισμός** δράσεων και η κατάρτιση προγραμμάτων τουριστικής ανάπτυξης.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού διαδραματίζουν ένα κρίσιμο ρόλο στον καθορισμό της τουριστικής πολιτικής στην περιφέρειά τους. Οι αυτοδιοικητικοί, περιφερειακοί και τοπικοί φορείς τουρισμού μπορούν να επηρεάσουν κρίσιμες παραμέτρους της τουριστικής προσφοράς και να χρηματοδοτήσουν πολιτικές προώθησης και προβολής (marketing) στην περιοχή τους. Επιπλέον μπορούν να χρηματοδοτήσουν έργα και προγράμματα στην κατεύθυνση της τουριστικής ανάπτυξης και στην εκπόνηση μελετών.

Για τον Σταυρινούδη & Παρθένη²⁸, «οι εθνικοί και περιφερειακοί φορείς - οργανισμοί τουρισμού οφείλουν να αναλάβουν το δύσκολο έργο της δημιουργίας ενός κοινού οράματος και μιας αποδεκτής «πλατφόρμας» συνεργασίας από όλους τους εμπλεκόμενους που θα αποβλέπει στην ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή ή την χώρα».

Ιδιαίτερα σε περιοχές της περιφέρειας ο ρόλος των περιφερειακών και εθνικών φορέων στον τουριστικό σχεδιασμό είναι αρκετά σημαντικός για το λόγο ότι η πλειοψηφία των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στις περιοχές υποδοχής τουριστών αναφέρεται σε μικρού μεγέθους επιχειρήσεις, οι οποίες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις επιχειρηματικές τους συνεργασίες με τους μεγάλους tour operator²⁹. Σε πολλές περιπτώσεις η επιβλητική παρουσία των διεθνών tour operator στις περιοχές δραστηριότητας τους, διαμορφώνει μία ιδιωτική αναπτυξιακή πολιτική που ικανοποιεί τους επιχειρηματικούς στόχους και επιδιώξεις των tour operator. Ο ρόλος των τοπικών φορέων καθίσταται εξαιρετικά κρίσιμος στο βαθμό που το «δημόσιο συμφέρον» συγκρούεται με αυτό των τουριστικών επιχειρήσεων ή των μεμονωμένων ιδιωτών³⁰.

Οι αρμόδιοι τοπικοί φορείς γνωρίζουν ικανοποιητικά τους όρους και τις προδιαγραφές των προϊόντων και υπηρεσιών που μπορεί ο τόπος να προσφέρει, προκειμένου να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη και είναι οι πλέον κατάλληλοι να βρουν το μείγμα πολιτικής που θα εξασφαλίζει και θα διατηρεί την απαραίτητη

²⁸ Σταυρινούδης, Θ. - Παρθένης, Σπ., "Εναλλακτικές και Ειδικές μορφές τουρισμού, σχεδιασμός management & marketing", Κεφ.6: Ο Ρόλος και η Συνεισφορά των Τοπικών, Περιφερειακών και Εθνικών Φορέων και Οργανισμών, Interbooks, 2009.

²⁹ Σταυρινούδης, Θ., "Το Timeshare και οι δυνατότητες αποτελεσματικότερης επιχειρησιακής εφαρμογής του στην Ελλάδα". Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Χίος, 2004.

³⁰ Tosun, C., "Stages in the emergence of a participatory tourism development approach in the developing world", *Geoforum*, 2005.

ελκυστικότητα του τουριστικού προϊόντος, αλλά ταυτόχρονα θα εκπληρώνει τις τοπικές ανάγκες και επιθυμίες.³¹

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α' ΒΑΘΜΟΥ

Στον Νόμο 3852/10 με το πρόγραμμα «ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ», οι Δήμοι και οι Περιφέρειες συγκροτούν τον πρώτο και δεύτερο βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης. Η διαχειριστική ικανότητα των τοπικών αρχών καλείται να μεριμνήσει για την επίλυση προβλημάτων της τοπικής κοινωνίας, ένα εκ των οποίων είναι ο τοπικός χάρτης ανάπτυξης³².

Ο τουρισμός αποτελεί κοινωνικό φαινόμενο ο οποίος πρέπει να λειτουργεί συντονισμένα και να ξεκινάει από την τοπική βάση και να συνδέεται μέσω Περιφέρειας με εθνικούς φορείς χάραξης τουριστικής πολιτικής, όπως το Υπουργείο Τουρισμού, το Υπουργείο Πολιτισμού και ο ΕΟΤ. Ο ενισχυμένος ρόλος των τοπικών φορέων συμβάλλει στη διαμόρφωση πολιτικών για τον τουρισμό, αλλά και στην επιλογή ανάπτυξης τουριστικών τοποθεσιών και συγκεκριμένων προτύπων και μορφών τουριστικής ανάπτυξης.³³

Έτσι λοιπόν στους Δήμους ανατέθηκαν αρμοδιότητες τοπικής τουριστικής πολιτικής όπως η εκπόνηση, υλοποίηση και συμμετοχή σε προγράμματα για την τουριστική ανάπτυξη των περιοχών τους καθώς και της προώθησης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, της δημιουργίας θέρετρων και άλλων εγκαταστάσεων αναψυχής και διακοπών³⁴. Τέλος συστάθηκε η Επιτροπή Τουριστικής Ανάπτυξης και Προβολής. Σε αυτές τις επιτροπές προεδρεύει δημοτικός σύμβουλος και συμμετέχουν σύμβουλοι από όλες τις παρατάξεις, υπάλληλοι της αρμόδιας διεύθυνσης του δήμου, εμπειρογνώμονες και εκπρόσωποι φορέων. Εξίσου σημαντική είναι και η δυνατότητα για επιχορήγηση φορέων που αναπτύσσουν πολιτιστικού χαρακτήρα δραστηριότητες στη χωρική αρμοδιότητα του δήμου, καθώς και όσων συμβάλλουν στην τουριστική ανάπτυξη και προβολή του (άρθρο 94 Ν. 3852/2010) και (άρθρο 18 Ν. 3870/2010).

³¹ Birkić, D., Pilija, I. Č., & Šebrek, J. K., «The role of local government in planning of sustainable tourism of coastal destination», Faculty of Tourism and Hospitality Management in Opatija, Biennial International Congress. Opatija, 2014.

³² Βουλή των Ελλήνων, 2010

³³ Μυλωνοπουλος, Δ., «Τουριστικό Δίκαιο», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016.

³⁴ Ν. 3463/2006, αρθρ. 75.

Ο **Δήμος Θεσσαλονίκης** είναι ο δεύτερος σε πληθυσμό δήμος της Ελλάδας μετά την Αθήνα και με βάση την απογραφή του 2011 έχει μόνιμο πληθυσμό 325.182 κατοίκους (μόνιμοι κάτοικοι αποκλειστικά του Δήμου Θεσσαλονίκης)³⁵. Περιλαμβάνει το ιστορικό της κέντρο της πόλης της Θεσσαλονίκης και τις περιοχές γύρω από αυτό. Στην έκταση του Δήμου Θεσσαλονίκης βρίσκονται τα κυριότερα αξιοθέατα και μνημεία της Θεσσαλονίκης. Ο Δήμος Θεσσαλονίκης, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Καλλικράτης, χωρίζεται σε δύο δημοτικές ενότητες (Θεσσαλονίκης και Τριανδρίας), ενώ η ενότητα Θεσσαλονίκης χωρίζεται σε 5 δημοτικά διαμερίσματα.

Η στρατηγική του Δήμου σχετικά με τις τουριστικές δράσεις βασίζεται στα παρακάτω³⁶:

- Δημιουργία και ενίσχυση νέων τουριστικών υποδομών, που περιλαμβάνουν, στοχευόμενες πολιτικές σχετικά με το Αεροδρόμιο «Μακεδονία», τον ΟΛΘ, το ΜΕΤΡΟ, συνεργασίες με ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς για την ανάδειξη και προβολή της πόλης μέσα από σημεία ενδιαφέροντος και νέες τουριστικές ζώνες, προσέλκυση επενδύσεων και ιδιωτικών κεφαλαίων με στόχο τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας σε τομείς φιλοξενίας και παροχής υπηρεσιών.
- Νέα χρηματοδοτικά εργαλεία, με προτεραιότητες την επιχειρηματικότητα και τη χάραξη στρατηγικών για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης του θαλάσσιου και ναυτιλιακού τομέα στο πλαίσιο της «Γαλάζιας Ανάπτυξης» (Blue Growth). Η πολιτική αυτή προϋποθέτει συνεργασίες με άλλα τμήματα της Διοίκησης του Δήμου, με γειτονικούς δήμους, καθώς και τρίτους φορείς με στόχο τη δυναμική στροφή της πόλης προς το θαλάσσιο μέτωπό της, σύμφωνα με τους σύγχρονους κανόνες περιβαλλοντικής προστασίας και αειφορίας.
- Στήριξη της επιχειρηματικότητας του τουρισμού: Εδραίωση σταθερών πολιτικών και νέων προοπτικών για διαρκή ανάπτυξη και συμβολή στην τοπική οικονομία και κοινωνία με στόχο να αποτελέσει η Θεσσαλονίκη την πρώτη στην Ελλάδα αναγνωρισμένη πόλη της Οικονομίας του Διαμοιρασμού (Sharing Economy), προς όφελος των δημοτών.
- Καινοτομία: Χάραξη ενιαίας στρατηγικής και κοινές δράσεις με φορείς όπως το ΑΠΘ, τα Επιμελητήρια και την Αλεξάνδρεια Ζώνη Καινοτομίας Α.Ε.
- Προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού: Προώθηση νέων και παλαιότερων φεστιβάλ, «άνοιγμα» στην αγορά της Κίνας και συμμετοχή σε δυναμικά δίκτυα πόλεων όπως το European Cities Marketing, θεματικός τουρισμός (ιστορικός –

³⁵ Αριθμ. ΓΠ–191 Τροποποίηση της Απόφασης με αριθμό 11247/28.12.2012 (ΦΕΚ 3465/Β’/28.12.2012) και θέμα «Αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού–Κατοικιών 2011 που αφορούν στο Μόνιμο Πληθυσμό της Χώρας.

³⁶ Ετήσιος προγραμματισμός δράσεων του Δήμου Θεσσαλονίκης και των δαπανών τους, στον τομέα του Τουρισμού για το 2017, Δημοτικό Συμβούλιο (2ης τακτικής συνεδρίασης) εισήγηση Αντιδημάρχου Τουρισμού και Διεθνών Σχέσεων. <http://www.voria.gr/article/i-nea-stratigiki-tou-dimou-gia-tin-auxisi-tou-tourismou-sti-thessaloniki>.

επετειακός, εκπαιδευτικός, γαστρονομικός, θρησκευτικός, τρίτης ηλικίας, υγείας κ.ά.).

- Συνεργασίες με Δήμους (και με Δήμους του εξωτερικού), με φορείς και ιδιωτικούς εταίρους (Υπουργείο Τουρισμού, Ίδρυμα Νιάρχος, ΟΛΘ, HELEXPO-ΔΕΘ, Ένωση Τουριστικών Γραφείων Μακεδονίας Θράκης, Ιδιωτικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα Θεσσαλονίκης, ΑΠΘ κ.ά.).
- Λειτουργία δύο τουριστικών περιπτέρων (info kiosks) στην πλατεία Αριστοτέλους και πλησίον του Βασιλικού Θεάτρου για την διαχείριση των τουριστών. Εκδόσεις, θεματικά έντυπα, αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, καταχωρήσεις στον Τύπο / Παράλληλη οργάνωση Fam trips (ταξιδιών εξοικείωσης) και Press Trips (δημοσιογραφικών αποστολών) από το εξωτερικό και την Ελλάδα
- Διπλωματία των πόλεων. Ενίσχυση της Διπλωματίας των Πόλεων με έμφαση στον εμπορικό και επενδυτικό τομέα, τον εκπαιδευτικό τουρισμό με στόχευση στις λεγόμενες «ώριμες αγορές» (Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία κ.ά.), στις αδελφοποιημένες με τη Θεσσαλονίκη πόλεις (Λεμεσός, Κολωνία, Αγία Πετρούπολη) και στις αγορές που στρέφονται τουριστικά προς τη Θεσσαλονίκη (λ.χ. Άμστερνταμ, Πολωνία), με πρώτο προορισμό για το 2017, το Τελ Αβίβ, που παραμένει παραδοσιακά δυνατή αγορά για τη Θεσσαλονίκη. Για το εσωτερικό η διπλωματία έχει στραφεί προς την Καλαμάτα, τα Ιωάννινα, τη Βέροια, τη Νάουσα και την Καστοριά. Συνεργασία του Δήμου με την Ακαδημαϊκή Κοινότητα τη πόλης και τη δράση «Σπούδασε στη Θεσσαλονίκη (Study in Thessaloniki).
- Συμμετοχή σε Συνέδρια και Διεθνή Δίκτυα Προώθησης τουριστικών προορισμών: Ένταξη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πόλεων «European Cities Marketing» με αντικείμενο την βελτίωση της τεχνογνωσίας σε θέματα προώθησης των Ευρωπαϊκών πόλεων / «Μέρες Θεσσαλονίκης»: Παρουσία της πόλης σε μαζικές εκδηλώσεις.
- Συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό σε συνεργασία με φορείς τουρισμού. Μεταξύ των προορισμών συμπεριλαμβάνονται το Τελ Αβίβ, το Βελιγράδι, το Βερολίνο, το Λονδίνο και το Παρίσι, καθώς και θεσμοθετημένες τουριστικές διοργανώσεις της πόλης όπως η PHILOXENIA, η DETROP και η ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

Αρμόδια υπηρεσιακή δομή για τη διαχείριση των θεμάτων του τουρισμού για τον Δήμο Θεσσαλονίκης είναι η Διεύθυνση Πολιτισμού και Τουρισμού και πιο συγκεκριμένα το **Τμήμα Τουρισμού**.

Έτσι όπως προκύπτει από τα περιγράμματα εργασίας του Τμήματος³⁷, οι αρμοδιότητες του Τμήματος Τουρισμού εξειδικεύονται μεταξύ άλλων στις ακόλουθες:

- διοργάνωση τουριστικών δράσεων,
- Σχεδιασμός - ανάπτυξη δράσεων προώθησης και προβολής,
- Παροχή πληροφόρησης- ενημέρωσης,
- Οργανωτική υποστήριξη
- Οργάνωση-Υλοποίηση δράσεων-εκδηλώσεων
- Επικοινωνία με φορείς - Οργανισμούς -Συλλογικά όργανα-επαγγελματίες με άμεση ή έμμεση σχέση με τον τουρισμό,

³⁷ <https://thessaloniki.gr>, accessed 26/7/2018

- διοργάνωση συνεδρίων - επιμορφωτικών ημερίδων σχετικών με τον τουρισμό,
- Τήρηση μητρώου τουριστικών φορέων - επαγγελματιών,
- Ανάπτυξη συνεργασιών για συνέργειες τουριστικής πολιτικής,
- Εκπροσώπηση σε φορείς ή ενώσεις, εθνικές ή διεθνείς για την τουριστική προώθηση και ανάπτυξη,
- Πρόγραμμα λειτουργίας Γραφείων Τουριστικής Πληροφόρησης,
- Επιχορηγήσεις – ετήσιες εισφορές σε φορείς με άμεση ή έμμεση σχέση με τον τουρισμό,
- Ανάπτυξη δράσεων και τεχνικών διαφήμισης και προβολής μέσω του Internet.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Β' ΒΑΘΜΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι η δεύτερη σε έκταση ελληνική περιφέρεια (18.811 τετρ. χλμ) της Κεντρικής Βόρειας Ελλάδας με πληθυσμό 1.880.058 κατοίκους σύμφωνα με την Απογραφή του 2011. Αποτελεί μία από τις δεκατρείς (13) περιφερειακές διοικήσεις της χώρας. Η Περιφέρεια αποτελείται από επτά χωρικές ενότητες (Ημαθία, Κιλκίς, Πιερία, Πέλλα, Χαλκιδική, Σέρρες, Θεσσαλονίκη) και 38 δήμους ύστερα από την εφαρμογή του νόμου «Καλλικράτης» το 2010 για την αναδιαμόρφωση των νομαρχιών και ΟΤΑ της χώρας.

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αποτελεί σημαντικό πόλο τουριστικών δραστηριοτήτων. Το κύριο χαρακτηριστικό της είναι το μεγάλο εύρος των παράκτιων περιοχών κυρίως αυτών της Πιερίας και της Χαλκιδικής. Λόγω του ότι οι περιοχές αυτές συγκεντρώνουν αυξημένη τουριστική ζήτηση το καλοκαίρι, τον υπόλοιπο χρόνο η ζήτηση για τουριστικές δραστηριότητες περιορίζεται δημιουργώντας αυξημένη εποχικότητα. Εκτός από τις τουριστικά αναπτυγμένες περιοχές, περιοχές της Περιφέρειας που προσφέρουν ευκαιρίες για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η λίμνη Κερκίνη, Βέρμιο – Καιμακτσαλάν – Έδεσσα – Βέροια - Νάουσα και το Βουνό Όλυμπος. Επιπλέον, υπάρχουν περιοχές στις οποίες δημιουργούνται εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Τέλος, σημαντικά θρησκευτικά θέρετρα αποτελούν το βουνό Όλυμπος, το όρος Άθως με το Άγιο Όρος, οι οποίοι

μπορούν να συνδυαστούν με το Βυζαντινό, μοντέρνο και παραδοσιακό θρησκευτικό χαρακτήρα της Θεσσαλονίκης.³⁸

Την υπηρεσιακή δομή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για θέματα τουρισμού αποτελεί η **Διεύθυνση Τουρισμού** με πολιτικό προϊστάμενο τον Θεματικό **Αντιπεριφερειάρχη Τουρισμού και Πολιτισμού**.

Στόχος της **Διεύθυνσης Τουρισμού**³⁹ είναι η διαμόρφωση πολιτικής για την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος, τη συντονισμένη προβολή και προώθηση του καθώς και ο σχεδιασμός δράσεων που θα έχουν ως στόχο τον εμπλουτισμό του προϊόντος, την αύξηση της προστιθέμενης αξίας του τουρισμού για την ΠΚΜ, το συντονισμό όλων των φορέων που ασχολούνται ή ενδιαφέρονται για τον τουρισμό καθώς και την ενίσχυση της τουριστικής κουλτούρας στον πληθυσμό της ΠΚΜ.

Η Διεύθυνση απαρτίζεται από τα εξής τμήματα:

α) Τμήμα Τουριστικής Προβολής και Προώθησης (ΠΚΜ)

Το Τμήμα είναι αρμόδιο ιδίως για:

- Την υποβολή των προγραμμάτων τουριστικής ανάπτυξης και προβολής της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, την υποστήριξη των δράσεών τους (προετοιμασία, διενέργεια διαδικασιών), τη συμμετοχή στο σχεδιασμό και την κατάρτιση των δράσεών τους.
- Τη συμμετοχή σε συνέδρια τουριστικού ή αναπτυξιακού περιεχομένου στην Ελλάδα και το εξωτερικό σε συνεργασία όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο με άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες της Περιφέρειας.
- Τη συνεργασία με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της Ελλάδος με γνώμονα την τουριστική προβολή, βάσει του εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού για τον τουρισμό, καθώς και μελετών των διεθνών τάσεων της τουριστικής αγοράς.
- Τη συνεργασία με φορείς, οργανισμούς, ιδρύματα κλπ, στο εσωτερικό και εξωτερικό επί θεμάτων τουριστικού ενδιαφέροντος ή δράσεων απτόμενων της τουριστικής προβολής (π.χ. προώθηση τοπικών προϊόντων κ.α.), για την περαιτέρω τουριστική προβολή της ΠΚΜ.
- Την αξιοποίηση των social media και των πάσης φύσεως δυνατοτήτων του διαδικτύου καθώς και όλων των μέσων μαζικής ενημέρωσης για την τουριστική προβολή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και την προώθηση των δράσεων των προγραμμάτων τουριστικής προβολής.
- Την ανάληψη δράσεων για τη διαμόρφωση τουριστικής συνείδησης στον πληθυσμό της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.
- Τη διεκπεραίωση και προετοιμασία πάσης φύσεως απαιτούμενων διοικητικών εγγράφων που αφορούν στη γνωμοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου, σύμφωνα

³⁸ Στρατηγικό και επιχειρησιακό σχέδιο για την ανάπτυξη και την προώθηση του θεματικού τουρισμού στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (διαθέσιμο στο <http://www.pkm.gov.gr/inst/pkm/gallery/PKM%20files/Diavoulefseis/%CE%A3%CE%A4%CE%A1%CE%91%CE%A4%CE%97%CE%93%CE%99%CE%9A%CE%9F%20.pdf>

³⁹ <http://www.pkm.gov.gr/default.aspx?lang=el-GR&page=17&at=2&g=441>

με τις ισχύουσες διατάξεις, για το χαρακτηρισμό και την οριοθέτηση Περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.).

β) Τμήμα Τουριστικού Σχεδιασμού και Συντονισμού (ΠΚΜ)

Το Τμήμα είναι αρμόδιο για:

- Τη διαμόρφωση του στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.
- Τον προγραμματισμό δράσεων για την ανάπτυξη του τουρισμού.
- Το σχεδιασμό και την εισήγηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων σχετικών με τον τουρισμό σε συνεργασία όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο με άλλες συναρμόδιες δομές της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.
- Τη συγκέντρωση όλων των μελετών τουριστικού προϊόντος και τη συλλογή και επεξεργασία στατιστικών στοιχείων και την έρευνα νέων αγορών.
- Τη συνεργασία με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της Ελλάδος με γνώμονα την ανάπτυξη του τουρισμού, βάσει του εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού για τον τουρισμό καθώς και μελετών των διεθνών τάσεων της τουριστικής αγοράς.
- Τη συνεργασία με φορείς, οργανισμούς, ιδρύματα κλπ, στο εσωτερικό και εξωτερικό επί θεμάτων τουριστικού ενδιαφέροντος ή δράσεων που άπτονται της τουριστικής προβολής (π.χ. προώθηση τοπικών προϊόντων κ.α.), για την περαιτέρω τουριστική προβολή της ΠΚΜ.
- Τη συμμετοχή σε συνέδρια τουριστικού ή αναπτυξιακού περιεχομένου στην Ελλάδα και το εξωτερικό σε συνεργασία όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο με άλλες εμπλεκόμενες υπηρεσίες της Περιφέρειας.
- Το σχεδιασμό-κατάρτιση, ανάπτυξη των προγραμμάτων για την τουριστική ανάπτυξη και προβολή της Κεντρικής Μακεδονίας σε συνεργασία με τους κρατικούς Φορείς, τις αντίστοιχες υπηρεσίες των Περιφερειακών Ενοτήτων, τους Δήμους και τους φορείς τουρισμού της Περιφέρειας καθώς και την υλοποίηση των δράσεων τους.
- Την εισήγηση για συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά Δίκτυα και σε λοιπές δράσεις εξωστρέφειας.

Σε κάθε Περιφερειακή Ενότητα της ΠΚΜ λειτουργούν γραφεία τουρισμού ως διοικητικές μονάδες της Περιφερειακής Ενότητας και έχουν ως αντικείμενο την εξειδίκευση των γενικότερων κατευθύνσεων της Περιφέρειας στην χωρική τους ενότητα. Έτσι έχουμε στις έδρες των Νομών :

- 1) Γραφείο Τουρισμού ΠΕ Ημαθίας
- 2) Γραφείο Τουρισμού ΠΕ Κιλκίς
- 3) Γραφείο Τουρισμού ΠΕ Πέλλας
- 4) Γραφείο Τουρισμού ΠΕ Πιερίας
- 5) Γραφείο Τουρισμού ΠΕ Σερρών
- 6) Γραφείο Τουρισμού ΠΕ Χαλκιδικής

ΦΟΡΕΙΣ - ΜΕΤΟΧΟΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1. ΓΕ.Π.Ο.Ε.Τ

Η Γενική Πανελλαδική Ομοσπονδία Επιχειρήσεων Τουρισμού (ΓΕ.Π.Ο.Ε.Τ.)⁴⁰ είναι ο φορέας συλλογικής εκπροσώπησης των Ταξιδιωτικών Επιχειρήσεων της Ελλάδος. Έχοντας ως βάση τον ενιαίο Κλάδο των Τουριστικών Γραφείων & Πούλμαν οι σκοποί του φορέα είναι η εξυπηρέτηση και προώθηση των συμφερόντων των μελών της και του κλάδου ευρύτερα αλλά και η επεξεργασία και προώθηση πολιτικών και δράσεων, που κατατείνουν στην περαιτέρω ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού και την βελτίωση της θέσης του διεθνώς.

Τα Τουριστικά Γραφεία των 18 Ενώσεων-Μελών της ΓΕ.Π.Ο.Ε.Τ. προέρχονται τόσο από το κέντρο όσο και από τις μεγάλες τουριστικές περιοχές της Ελλάδος, οι οποίες συγκεντρώνουν κάθε χρόνο την πλειοψηφία των τουριστών στην χώρα μας και καλύπτουν όλο το εύρος των δραστηριοτήτων του κλάδου, όπως ο εισερχόμενος και εξερχόμενος τουρισμός, η οργάνωση συνεδρίων και εκδηλώσεων και οι αερομεταφορές.

Διοικείται από είκοσιενναμμελές Δ.Σ και έχει την έδρα του στην Αθήνα.

Μέλος της Ομοσπονδίας για την Μακεδονία και την Θράκη είναι η **Ένωση Τουριστικών Γραφείων Μακεδονίας Θράκης**, που εδρεύει στην Θεσσαλονίκη και διοικείται από εννεαμελές διοικητικό συμβούλιο. Μέλη της Ε.Τ.Γ.Μ.-Θ. είναι τουριστικά γραφεία που λειτουργούν κατόπιν αδείας των αρμοδίων αρχών . Είναι μέλος:

- Της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Επιχειρήσεων Τουρισμού (ΠΟΕΤ).
- Της οργανωτικής επιτροπής της διεθνούς τουριστικής έκθεσης Philoxenia.
- Της Επιτροπής τουριστικής προβολής του νομού Θεσσαλονίκης.
- Της Επιτροπής αεροπορικών θεμάτων της IATA, APJC (Agency Program Joint Council) – παράρτημα Ελλάδος.

⁴⁰ <http://poet.gr> (Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

2. ΕΠΕΣΤ

Η Ένωση Πλοιοκτητών Ελληνικών Σκαφών Τουρισμού (ΕΠΕΣΤ)⁴¹ αποτελεί επαγγελματική ένωση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα στην οποία είναι εγγεγραμμένοι ως μέλη περίπου 4.000 πλοιοκτήτες επαγγελματικών τουριστικών σκαφών, επανδρωμένων και μη, που διέπονται από το νόμο 2743/99.

Η ΕΠΕΣΤ ιδρύθηκε το έτος 1974, και σκοπός της Ένωσης είναι η μελέτη και ο σχεδιασμός του επαγγελματικού θαλάσσιου τουρισμού, η προαγωγή των οικονομικών, ηθικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών, η ανάπτυξη του απαραίτητου πνεύματος συνεργασίας, αλληλεγγύης και συναδέλφωσης των μελών της καθώς και κάθε άλλη πράξη και ενέργεια που αποσκοπεί στη βελτίωση των συνθηκών και όρων απασχόλησης των σκαφών, στην ελευθερία και ασφάλεια της ναυσιπλοΐας.

Η Ένωση παρακολουθεί όλες τις σχετικές με το αντικείμενο εξελίξεις στο ΥΕΝ, το Υπουργείο Τουρισμού, τον ΕΟΤ και άλλους φορείς. Η ΕΠΕΣΤ έχει την ευθύνη για την υπογραφή της ετήσιας Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας με την αντίστοιχη επαγγελματική Ένωση Πληρωμάτων. Μεταξύ των δραστηριοτήτων της συγκαταλέγονται οι προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου για τον περιορισμό των παρανόμων ναυλώσεων σκαφών με ξένες σημαίες, η βελτίωση της υποδομής των μαρινών, η αύξηση των θέσεων ελλιμενισμού στις μαρίνες, η καθαριότητα των μαρινών, η ασφάλεια αυτών από κάθε κίνδυνο καθώς και η λήψη κάθε μέτρου με το οποίο βελτιώνεται η λειτουργικότητα των μαρινών και οι προσφερόμενες υπηρεσίες του Δημοσίου και ιδιωτικού τομέα.

Η Ένωση διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο εκλέγεται ανά διετία από την Γενική Συνέλευση των μελών. Παρόμοια δράση αναπτύσσει σε πανελλαδικό επίπεδο και ο Ελληνικός Σύνδεσμος Μεσιτών και Εμπειρογνομόνων Θαλαμηγών (ΕΣΜΕΘ)⁴².

⁴¹ <http://www.epest.gr> (Πρόσβαση τον Φεβρουάριο του 2019).

⁴² <http://www.hyba.gr> (Πρόσβαση τον Φεβρουάριο του 2019).

3. IATA

Η Διεθνής Ένωση Αερομεταφορών (International Air Transport Association, IATA)⁴³ είναι ένας διεθνής μη κρατικός οργανισμός αερομεταφορέων, με έδρα το Μοντρεάλ του Κεμπέκ, στον Καναδά. Είναι η εμπορική ένωση για τις αεροπορικές εταιρείες παγκοσμίως.

Όραμα του φορέα είναι να αποτελέσει τη δύναμη για τη δημιουργία αξίας και την καινοτομία, οδηγώντας μια ασφαλή και κερδοφόρα βιομηχανία αερομεταφορών που συνδέει και εμπλουτίζει βιώσιμα τον κόσμο.

Η αποστολή της IATA είναι να εκπροσωπεί, να ηγείται και να εξυπηρετεί τον κλάδο των αερομεταφορών, να αναλάβει ηγετικό ρόλο στη βιομηχανία αερομεταφορών. Για πάνω από 70 χρόνια ο φορέας έχει αναπτύξει παγκόσμια εμπορικά πρότυπα στα οποία κατασκευάζεται ο κλάδος των αερομεταφορών. Στόχος είναι η υποστήριξη των αεροπορικών εταιρειών, η απλούστευση των διαδικασιών, η αύξηση της ευκολίας των επιβατών, η μείωση του κόστους και η βελτίωση της αποδοτικότητας.

Από 57 ιδρυτικά μέλη το 1945, η IATA αντιπροσωπεύει σήμερα περίπου 290 αεροπορικές εταιρείες σε 120 χώρες. Μεταφέροντας το 82% της παγκόσμιας αεροπορικής κίνησης, τα μέλη της IATA περιλαμβάνουν τις κορυφαίες αεροπορικές εταιρείες επιβατικών και φορτηγών. Η συμμετοχή στην IATA είναι ανοικτή σε αεροπορικές εταιρείες που εκτελούν τακτικές και μη τακτικές αεροπορικές γραμμές οι οποίες πληρούν κριτήρια σχετικά με την επιχειρησιακή ασφάλεια λειτουργίας (IOSA).

Η IATA παρέχει μια ισχυρή, ενοποιημένη και πεπειραμένη φωνή που υποστηρίζει και προωθεί τα συμφέροντα των μελών της μέσω της διεθνούς αναγνώρισης και άσκηση πίεσης σε πολλούς κρατικούς και μη φορείς, μέσω της στόχευσης βασικών βιομηχανικών προτεραιοτήτων, μείωσης του κόστους, εκστρατείες επικοινωνίας και εκπαίδευσης.

Αρκετά σημαντικό είναι και το εκπαιδευτικό της έργο. Το Διεθνές Ταμείο Εκπαίδευσης Αερομεταφορών (IATF) είναι ένα μη κερδοσκοπικό ίδρυμα με σκοπό να γεφυρώσει τα κενά κατάρτισης των αεροπορικών εταιρειών σε περιοχές του κόσμου όπου είναι περισσότερο απαραίτητη. Στους περισσότερους τομείς της αεροπορικής εταιρείας προσφέρονται ευκαιρίες κατάρτισης, αλλά δίνεται προτεραιότητα στην εκπαίδευση στην επιχειρησιακή ασφάλεια της αεροπορικής εταιρείας.

⁴³ <https://www.iata.org> (πρόσβαση τον Φεβρουάριο του 2019)

Η δομή της εταιρικής διακυβέρνησης της IATA περιλαμβάνεται στο καταστατικό της. Διοικείται από την Ετήσια Γενική Συνέλευση και το Διοικητικό Συμβούλιο. Λειτουργούν διάφορες Επιτροπές όπως η Επιτροπή Διορισμών, το Συμβούλιο των Διοικητών και οι Επιτροπές Βιομηχανίας.

Το περιφερειακό γραφείο της IATA για την Ευρώπη εδρεύει στη Μαδρίτη της Ισπανίας και διαθέτει δίκτυο άνω των 15 γραφείων τόσο σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και σε τρίτες χώρες, μεταξύ των οποίων η Ρωσία, η Τουρκία, το Ισραήλ, η Ουκρανία και η Κοινοπολιτεία Ανεξαρτήτων Κρατών (CIS). Στην Αθήνα λειτουργούν τα γραφεία του φορέα για την Ελλάδα. Ελληνικές εταιρείες μέλη αποτελούν οι Aegean Airlines & η Olympic Air.

4. HATTA

Ο **HATTA**⁴⁴, ο Σύνδεσμος των εν Ελλάδι Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων ιδρύθηκε το 1927. Αριθμεί 1.500 μέλη από όλη τη χώρα που απασχολούν 18.000 εργαζόμενους. Ο HATTA είναι ένας φορέας που ασκεί τον ρόλο του ως εκπρόσωπος των τουριστικών και ταξιδιωτικών γραφείων της Ελλάδας υποστηρίζοντας τα συμφέροντα των μελών του. Παράλληλα, επιδιώκει την ανάπτυξη και προαγωγή του Ελληνικού Τουρισμού και συμβάλλει στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας και στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών.

Τακτικά Μέλη του HATTA είναι νόμιμα λειτουργούντα τουριστικά και ταξιδιωτικά γραφεία που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς του τουρισμού όπως:

- Εισερχόμενος Τουρισμός
- Εξερχόμενος – Εσωτερικός Τουρισμός
- Ticketing
- Τουριστικά Λεωφορεία και ασχολούνται τόσο με συμβατικές όσο και με θεματικές μορφές τουρισμού αλλά και με τη διοργάνωση πάσης φύσεως εκδηλώσεων στα πλαίσια πάντα της ισχύουσας νομοθεσίας.
- Συνεργαζόμενα Μέλη του HATTA είναι και παρεμφερείς επιχειρήσεις, συνεργαζόμενες με τουριστικά γραφεία (Ξενοδοχεία, Μεταφορικές Εταιρείες (Αεροπορικές, Ακτοπλοϊκές), Ηλεκτρονικά Συστήματα Κρατήσεων, Τουριστικά Ακίνητα, προμηθευτές Τουριστικών Γραφείων κλπ.).

Στις δραστηριότητες του φορέα περιλαμβάνονται ενδεικτικά τα ακόλουθα :

⁴⁴ <http://www.hatta.gr>

- Εκπροσωπεί τα μέλη του και ασκεί την επιτροπή του στα κέντρα εξουσίας για την προαγωγή του Τουρισμού και του κλάδου των Τουριστικών Γραφείων,
- Υποβάλλει προτάσεις, μελέτες και υπομνήματα και συνεργάζεται με διεθνείς και εθνικούς φορείς για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα τουριστικά γραφεία. Συμμετέχει σε ευρωπαϊκά προγράμματα.
- Υπογράφει συλλογικές συμβάσεις εργασίας με Συνδέσμους: α. Υπαλλήλων γραφείων ταξιδιών β. Ξεναγών.
- Συνεργάζεται με δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς για να εξασφαλίσει την πιο επωφελή συνεργασία των μελών του.
- Παρέχει νομική προστασία στα μέλη του.
- Διαθέτει αναγνωρισμένο από την ΙΑΤΑ εκπαιδευτικό κέντρο για την απόκτηση του ΙΑΤΑ-UFTAA Foundation διπλώματος.
- Οργανώνει fam trips, συμμετέχει σε εθνικές και διεθνείς εκθέσεις Τουρισμού ,εκδίδει το περιοδικό “ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ”

Ο ΗΑΤΤΑ είναι μέλος:

- στο Εθνικό Συμβούλιο Τουρισμού.
- στην Επιτροπή Διαχείρισης Έκτακτων Καταστάσεων Τουρισμού
- στην Επιτροπή Προσφυγών του ΕΟΤ

Εκπροσωπείται επίσης:

- στο Συμβούλιο Ακτοπλοϊκών Συγκοινωνιών (Σ.Α.Σ), στην Επιστημονική Επιτροπή ΟΤΕΚ για Ξεναγούς
- Στο APJC (Agency Programme Joint Council) της ΙΑΤΑ, στον ΕΛΟΤ (Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης), στην πρωτοβουλία για την Τουριστική Αξιοποίηση της Εγνατίας Οδού
- Συμμετέχει στο Σύνδεσμο των Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), Έχει δημιουργήσει Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία για την υποστήριξη των αναπτυξιακών του προσπαθειών

Ο Σύνδεσμος των εν Ελλάδι Τουριστικών και Ταξιδιωτικών Γραφείων (ΗΑΤΤΑ), εκπροσωπεί την Ελλάδα στα αντίστοιχα διεθνή και κοινοτικά όργανα:

- Είναι μέλος στην ECTAA (European Community of Travel Agents' Association), το συλλογικό όργανο των Συνδέσμων Τουριστικών Γραφείων των κρατών – μελών της Ε.Ε., με εκπροσώπηση στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις ειδικές θεματικές επιτροπές της.
- Είναι μέλος στην UFTAA (Universal Federation of Travel Agents' Association).
- Είναι ιδρυτικό Μέλος της BAFTAA (Balkan Federation of Travel & Tourist Association's), όπου κατέχει και την προεδρία & είναι μέλος της BSTC (Black Sea Tourism Cooperation).

5. Π.Ε.Ν.Ε.Τ.Η.Σ

Π.Ε.Ν.Ε.Τ.Η.Σ

Η ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΗΜΕΡΟΠΛΩΩΝ ΣΚΑΦΩΝ (Π.Ε.Ν.Ε.Τ.Η.Σ.)⁴⁵ είναι η επαγγελματική ένωση που εκπροσωπεί τα τουριστικά σκάφη τα οποία εκτελούν ημερήσιους περιηγητικούς πλόες σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν περισσότερα από 650 σκάφη, μεταφορικής ικανότητας 20 έως και 800 επιβατών. Η Ένωση ιδρύθηκε το 2001 με βασικούς στόχους την ανάδειξη των θεμάτων που απασχολούν τα τουριστικά ημερόπλοια, τη βελτίωση του νομικού πλαισίου που διέπει τη δραστηριότητά τους και την επαναφορά του κλάδου σε αναπτυξιακή πορεία.

Διοικείται απο επταμελές Δ.Σ και απο την Γενικής Συνέλευσης των μελών της.

6. Π.Ε.ΤΑ.Γ.Α

Πανελλήνια Ένωση Ταξιδιωτικών Γραφείων Αερομεταφορών

Η Π.Ε.ΤΑ.Γ.Α.⁴⁶ είναι ένα εργοδοτικό επαγγελματικό σωματείο το οποίο ιδρύθηκε το 1983 με σκοπό τη διαφύλαξη, μελέτη και προαγωγή των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και επαγγελματικών συμφερόντων των ταξιδιωτικών γραφείων αερομεταφορών.

Το 98% των μελών μας, είναι μέλη της International Air Transport Association (IATA), ενώ η συμμετοχή σε πωλήσεις αεροπορικών εισιτηρίων στην Ελλάδα ξεπερνάει το 73% του συνολικού. Αρκετά από τα μέλη διαθέτουν υποκαταστήματα στο εξωτερικό και συνεργάζονται με μεγάλα γραφεία και πελάτες του εξωτερικού.

Η Π.Ε.ΤΑ.Γ.Α. συσπειρώνει στους κόλπους της, επιχειρήσεις- τουριστικά γραφεία, που ασχολούνται με επαγγελματικά ταξίδια, μεμονωμένων ή ομαδικών, με την οργάνωση πάσης φύσεως ταξιδιών αναψυχής, στο εσωτερικό ή το εξωτερικό, μετακινήσεις πληρωμάτων ναυτικών, διοργάνωση διεθνών συνεδρίων, εισερχόμενο τουρισμό και κρουαζιέρες.

Την ένωση συγκροτούν κορυφαία γραφεία του τουριστικού κλάδου αλλά επίσης μεσαίες και μικρότερες επιχειρήσεις ticketing. Ο ρόλος της Ένωσης στη διάρθρωση του κλάδου και

⁴⁵ <http://www.penetis.org>

⁴⁶ <http://www.petaga.gr>

την αντιμετώπιση πολυποίκιλων ζητημάτων –που δεν είναι πάντα εύκολα- υπήρξε καταλυτικός. Η σταθερή και εποικοδομητική συνεργασία με τις αρχές και τους επιχειρηματικούς εταίρους, όπως τις αεροπορικές εταιρείες, τα συστήματα κρατήσεων κλπ. , αποτελεί βασικό μέλημα της Π.Ε.ΤΑ.Γ.Α που αναδεικνύεται σε αξιόπιστο συνομιλητή, σύμβουλο και εταίρο.

7. Π.Ο.Ε.Ε.Τ

"ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟ - ΤΟΥΡΙΣΜΟ"

Η Πανελλήνια Ομοσπονδία Εργαζομένων Επισιτισμού και Υπαλλήλων Τουριστικών Επαγγελμάτων⁴⁷, ιδρύθηκε το 1927 έχει έδρα την πόλη της Αθήνας. Η Π.Ο.Ε.Ε.Τ συγκροτείται σαν δευτεροβάθμια Πανελλαδική συνδικαλιστική Οργάνωση και περιλαμβάνει στην δύναμη της τα σωματεία (περίπου 105 πρωτοβάθμια Σωματεία) :

1. Υπαλλήλων και εργατών Εστιατορίων και μικτών συναφών επιχειρήσεων
2. Υπαλλήλων και εργατών Ξενοδοχείων Ύπνου
3. Υπαλλήλων και εργατοτεχνιτών εργαστηρίων Ζαχαροπλαστικής και πάσης φύσεως επιχειρήσεων Ζαχαρωδών προϊόντων και μπισκοτοποιίας
4. Υπαλλήλων καφενείων, Γαλακτοπωλείων και μικτών συναφών επιχειρήσεων
5. Υπαλλήλων Τουριστικών Γραφείων
6. Ξεναγών
7. Εργαζομένων σε Ιαματικά Λουτρά, Καζίνο

και κάθε κλάδο που ήθελε δημιουργηθεί και έχει σχέση με τον Τουρισμό και Επισιτισμό και τα Τουριστικά και Επισιτιστικά Επαγγέλματα.

Το Δ.Σ αποτελείται από 19 μέλη και η όλη λειτουργία του δευτεροβάθμιου σωματείου διέπεται από τον Νόμο 1264/82 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

⁴⁷ <http://poeet.gr/> (πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019)

8. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Η Τουριστική Αστυνομία ιδρύθηκε το 1935 (Ν. 6450/1935) αρχικά ως Υπηρεσία του Ε.Ο.Τ. Σκοπός της Τουριστικής Αστυνομίας ήταν να υποβοηθήσει το έργο του Ε.Ο.Τ. και να εφαρμόσει σ' όλο το Κράτος τις αστυνομικές αρμοδιότητες που με τις κείμενες διατάξεις της είχαν ανατεθεί.

Το 1968, δημιουργήθηκαν δύο Διευθύνσεις Τουριστικής Αστυνομίας, που υπάγονταν αντίστοιχα στα Αρχηγεία Αστυνομίας Πόλεων και Χωροφυλακής. Το 1984, δημιουργήθηκαν Γραφεία Τουρισμού στα κατά τόπους Αστυνομικά Τμήματα. Στη συνέχεια με το Π.Δ. 508/1989 καταργήθηκαν και συστήθηκαν Κεντρικές και Περιφερειακές Υπηρεσίες Τουριστικής Αστυνομίας.

Σήμερα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, λειτουργούν στη Χώρα μας μία Κεντρική Υπηρεσία και Περιφερειακές Υπηρεσίες Τουριστικής Αστυνομίας.⁴⁸

Τα Τμήματα Τουριστικής Αστυνομίας των Διευθύνσεων Αστυνομίας της Γ.Α.Δ.Α. διαρθρώνονται στα ακόλουθα Γραφεία:⁴⁹

α. Γραφείο Τουρισμού, το οποίο είναι αρμόδιο για την εφαρμογή των διατάξεων της τουριστικής νομοθεσίας, εκτελεί τα προγράμματα τουριστικής αστυνόμευσης, παρακολουθεί τις εξελίξεις που σχετίζονται με την τουριστική αστυνομία και συγκεντρώνει τα απαραίτητα στοιχεία τουριστικού ενδιαφέροντος και

β. Γραφείο Εσωτερικών Λειτουργιών, το οποίο είναι αρμόδιο για το χειρισμό θεμάτων προσωπικού, τη διαχείριση του χρηματικού και υλικού, την εξασφάλιση της γραμματειακής εξυπηρέτησης και της εσωτερικής λειτουργίας του Τμήματος, την τήρηση του αρχείου, την υποδοχή και εξυπηρέτηση των τουριστών και γενικά το χειρισμό και τη διεκπεραίωση των θεμάτων εσωτερικής και διοικητικής λειτουργίας του Τμήματος.

Για την περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας προβλέπεται ο Αστυνομικός Σταθμός Βεργίνας, το Τμήμα Κατερίνης, Πολυγύρου και Θεσσαλονίκης (Διεύθυνση Αστυνομίας Θεσ/νίκης – Τμήμα Τουριστικής Αστυνομίας Θεσσαλονίκης)

Σχεδιάζεται και η λειτουργία Γραφείων Τουριστικής Αστυνομίας και στα αεροδρόμια ανά την Ελλάδα. Πρόκειται για επιλεγμένα αεροδρόμια όπου παρατηρούνται αυξημένες αφίξεις και μετακινήσεις επισκεπτών (αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης «Μακεδονία»).

⁴⁸ <http://www.astynomia.gr/images/stories/periodiko/toyristiki255a.pdf>

⁴⁹ Άρθρο 26, π.δ 7/2017, ΦΕΚ 14/Α/9-2-2017 Αναδιάταξη - αναδιοργάνωση, σύσταση και λειτουργία περιφερειακών υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας.

Στις περιοχές που δεν λειτουργούν Υπηρεσίες Τουριστικής Αστυνομίας, οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα αυτών, εκτελούνται από τις Υπηρεσίες γενικής αρμοδιότητας, της Ελληνικής Αστυνομίας.

9. ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΡΧΙΜΑΓΕΙΡΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Ομοσπονδία Αρχιμαγείρων Ελλάδος⁵⁰ (Hellenic Chef's federation) ιδρύθηκε το 2003 και αποτελείται από τέσσερα ισότιμα μέλη

- Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελλάδος
- Λέσχη Αρχιμαγείρων Ιονίων Νήσων
- Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελληνικής Γαστρονομίας

Ο κύριος ρόλος της Ομοσπονδίας είναι η θεσμική της γαστρονομική παρουσία σε θέματα που αφορούν τον τουρισμό και την εκπαίδευση. Παράλληλα σημαντικό ρόλο στις δράσεις της αποτελεί η διάδοση και η προβολή της Ελληνικής γαστρονομίας σε όλο τον κόσμο. Οι κατά τόπους λέσχες υπό την αιγίδα της Ομοσπονδίας διοργανώνουν πανελλήνιους διαγωνισμούς μαγειρικής και ζαχαροπλαστικής, συνεργάζονται με πολιτιστικούς συλλόγους σε έρευνα παλαιών συνταγών και γαστρονομικών εθίμων, συμμετέχει σε διεθνείς διαγωνισμούς και πολλά από τα μέλη της, τα οποία είναι και καθηγητές τουριστικών επαγγελμάτων, διδάσκουν την Ελληνική παραδοσιακή κουζίνα σε νέους μαθητές για να υπάρχει σωστή διάδοχη. Είναι επίσημος θεσμικός εταίρος του Υπουργείου τουρισμού και του ΕΟΤ.

10. Λέσχη Αρχιμαγείρων Μακεδονίας-Θράκης “Μέγας Αλέξανδρος”

Η Λέσχη Αρχιμαγείρων Μακεδονίας-Θράκης “Μέγας Αλέξανδρος”⁵¹ ιδρύθηκε το 2016 με σκοπό να συμβάλει στην ανάπτυξη και αναβάθμιση της Γαστρονομίας στην Β. Ελλάδα και την Θράκη. Η λειτουργία της λέσχης βασίζεται σε επιτροπές που είναι αρμόδιες για την προβολή και τον συντονισμό όλης της λέσχης. Είναι μέλος της

⁵⁰ <https://hcf.gr>

⁵¹ <https://www.chefclub-mak-thra.gr/>

Ομοσπονδίας Αρχιμαγείρων Ελλάδος και της Waocs. Οι δραστηριότητες της Λέσχης περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων και την ενημέρωση και εκπαίδευση(σεμινάρια) των μελών της καθώς και την εύρεση εργασίας.

11. Λέσχη Αρχιμαγείρων Βορείου Ελλάδος “ΟΛΥΜΠΙΟΣ ΖΕΥΣ”

Η Λέσχη Αρχιμαγείρων Βορείου Ελλάδος “ΟΛΥΜΠΙΟΣ ΖΕΥΣ”⁵² ιδρύθηκε το 1994 με έδρα την Θεσσαλονίκη. Δεν είναι και δεν έχει κερδοσκοπικό και συνδικαλιστικό χαρακτήρα, καλύπτει τις ανάγκες λειτουργίας της με τις συνδρομές των μελών της. Τα μέλη της γίνονται δεκτά χωρίς καμία διάκριση αρκεί να πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις, οι οποίες αναγράφονται στο καταστατικό της.

Στόχοι της Λέσχης είναι η συνένωση των Αρχιμαγείρων, που έχει σαν σκοπό την ανάπτυξη του τεχνικού και μορφωτικού επιπέδου, η συνεχής και υπεύθυνη ενημέρωση των μελών της, στις διαρκώς εξελισσόμενες μεθόδους της γαστρονομικής τέχνης, η παρότρυνση των νέων Αρχιμαγείρων στη δημιουργία ευγενούς άμιλλας, με την συμμετοχή τους σε διαγωνισμούς Γαστρονομικής Τέχνης, η παρακολούθηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων και επιδείξεων Μαγειρικής Τέχνης, το άμεσο και συνεχές ενδιαφέρον της για τη διάσωση και διάδοση της Ελληνικής και Γαστρονομικής Παράδοσης και η προσφορά των υπηρεσιών της για κοινωφελείς σκοπούς.

12. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΟΤΘ)

Ο Οργανισμός Τουρισμού Θεσσαλονίκης⁵³ είναι ένας αστικός μη κερδοσκοπικός Οργανισμός, αντιπροσωπεύει την φωνή των μελών της για την τουριστική πολιτική

⁵² <http://www.chefsclub.gr/>

⁵³ <https://thessaloniki.travel/el/poioi-eimaste/organismos-tourismou-thessalonikis>

της Θεσσαλονίκης και αποτελεί σύμπραξη φορέων της Θεσσαλονίκης για τον τουρισμό.

Έχει ως κύρια αποστολή :

- Την τουριστική προώθηση και διαφήμιση της περιφερειακής Ενότητας της Θεσσαλονίκης στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Την διαμόρφωση του τουριστικού brand της πόλης
- Την κατάρτιση και εφαρμογή τουριστικού σχεδίου για τον τουρισμό στον νομό.
- Την προβολή του τουριστικών πλεονεκτημάτων της πόλης με σκοπό την καθιέρωση της ως τουριστικό προορισμό
- Την δημιουργία τουριστικά πληροφοριακού υλικού και την παροχή τουριστικών υπηρεσιών.
- Την υποστήριξη και τον συντονισμό δράσεων για την ενίσχυση της τουριστικής εικόνας της Θεσσαλονίκης.

Μέλη του Οργανισμού είναι η ΠΚΜ, Ο Δήμος Θεσσαλονίκης, η ΔΕΘ HELEXPO, ο π. ΟΛΘ Α.Ε, Το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, η Ένωση Ξενοδόχων Θεσσαλονίκης, η Περιφερειακή Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων, Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Κεντρικής Μακεδονίας.

Συνδρομικά μέλη είναι το Επαγγελματικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης και ο Δήμος Θεσσαλονίκης ενώ συνεργαζόμενοι φορείς αποτελούν ο ΕΟΤ, η Δ/νση Τουρισμού της ΠΚΜ (very macedonia), η Λέσχη Αρχιμαγείρων Ελλάδος «Ο Ολύμπιος Ζεύς» και το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος.

3ο ΜΕΡΟΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

Υπόδειγμα

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ Η ΥΠΑΡΧΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Καλησπέρα σας κ./κα.

Ονομάζομαι Ζαφειρίδης Αναστάσιος.

Η παρούσα συνέντευξη διενεργείται στο πλαίσιο των προπτυχιακών μου σπουδών στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων με Κατεύθυνση στην Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης και της συγγραφής της πτυχιακής μου εργασίας.

Η συνέντευξη θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος της πτυχιακής εργασίας η οποία θα παρουσιαστεί στην ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος, ενδεχομένως σε σχετική ιστοσελίδα του ΤΕΙ ή σε σχετική επιστημονική εκδήλωση.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

- Πείτε μου λίγα λόγια για την τουριστική εικόνα της περιοχής σας ;
- Ποια η συνεισφορά του Φορέα σας στον τουρισμό;
- Τι σημαίνει για εσάς η έννοια του "**συντονισμού**" των Φορέων (δημόσιων και ιδιωτικών) στον τομέα του τουρισμού ;

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

- Ποια είναι η υπάρχουσα κατάσταση σε θέματα συντονισμού στην άσκηση τουριστικής πολιτικής στην περιοχή σας ;

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

- Ποιός θα πρέπει να είναι ο ρόλος των δημόσιων φορέων (Υπουργεία, Περιφέρειες, Δήμοι) στον τουρισμό ;
- Ποιο θα πρέπει να είναι το μοντέλο χρηματοδότησης των δημόσιων τουριστικών έργων και της τουριστικής προβολής της περιοχής σας ;

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η

- Τι θα προτείνατε για την βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης σε θέματα **συντονισμού** των Φορέων του τουρισμού (δημόσιων και ιδιωτικών) ;

1η συνέντευξη :

κ. Πέτρος Μαυρουδής (Συνιδιοκτήτης της εταιρείας **AB Intra tourism and hospitality business** από τον Μάρτιο του 2014. Μεταπτυχιακό project management στο Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Food and beverage management στην Alpine, Οινογινωσία, international hotel trainer Hyatt. Εργάστηκε σε **Hyatt, Sani resort, Ekies all senses resort**).

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Σχετικά με τον σκοπό της εταιρείας του ο κ. Μαυρουδής ανέφερε ότι η εταιρεία ιδρύθηκε το 2015 και ο βασικός της πυρήνας αποτελείται από δυο άτομα, τα οποία αθροιστικά μετρούν πάνω από 50 έτη εμπειρίας σε πολυεθνικές εταιρείες και μικρότερες. Δραστηριοποιείται στο τομέα του τουρισμού με δυο τρόπους:

1. Μακροχρόνια εκμετάλλευση τουριστικών επιχειρήσεων 2. Παροχή υπηρεσιών για τη βελτίωση του εσόδου των τουριστικών επιχειρήσεων

Η συνεισφορά της εταιρείας στον τουρισμό είναι η εξής : *Δημιουργούμε κουλτούρα και εκπαιδεύουμε τα στελέχη των επιχειρήσεων ώστε να μπορούν να συνεχίσουν την ανάπτυξη των επιχειρήσεων με τις οποίες συνεργαζόμαστε, ακόμα και όταν η συνεργασία μας έχει λήξει.*

Η έννοια του συντονισμού άρχισε να εφαρμόζεται τα τελευταία έτη και έχει ήδη θεαματικά αποτελέσματα όπου έχει εφαρμοστεί. Η γενικότερη εφαρμογή της σημαίνει ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων, διευκόλυνση λειτουργίας των επιχειρήσεων, μείωση εργατοωρών σε άσκοπες εργασίες, απαλλαγή του επιχειρηματία από το άγχος του συντονισμού.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

Για την υπάρχουσα κατάσταση σε θέματα συντονισμού αναφέρθηκε ότι : *Η νομική έδρα μας βρίσκεται στη Χαλκιδική και η φυσική στη Θεσσαλονίκη. Και στις δυο περιοχές, δεν έχουμε διαπιστώσει μέχρι στιγμής ιδιαίτερα βήματα ουσιαστικού συντονισμού. Γίνονται προσπάθειες αλλά η εξέλιξη τους γίνεται με αργό ρυθμό ή ξεκινάνε προσπάθειες οι οποίες δεν προχωράνε ποτέ. Το πιο σημαντικό είναι ότι η έννοια του συντονισμού δεν έχει συνδεθεί ακόμα απόλυτα με την έννοια του ηλεκτρονικού συντονισμού.*

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

Για τον ρόλο των δημόσιων φορέων (Υπουργεία, Περιφέρειες, Δήμοι) στον τουρισμό αναφέρθηκε ότι θα πρέπει να είναι : *ελεγκτικός και παροχής συμβουλευτικών*

υπηρεσιών για τους επιχειρηματίες του τουρισμού, με σκοπό τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων στη καθημερινότητα τους αλλά και για τις νέες επενδύσεις. Το μοντέλο χρηματοδότησης των δημόσιων τουριστικών έργων και της τουριστικής προβολής της περιοχής για τον ερωτώμενο θα πρέπει να είναι : Μικτό μοντέλο με ιδιωτικά και δημόσια κεφάλαια αλλά πάντα με ανταποδοτικό χαρακτήρα και απόλυτα μετρήσιμο. Η συμβολή του ιδιωτικού τομέα θα πρέπει να πραγματοποιείται βάσει τζίρου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η

Η πρόταση του κ. Μαυρουδή για την βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης σε θέματα **συντονισμού** των Φορέων του τουρισμού (δημόσιων και ιδιωτικών) είναι η εξής : *Ηλεκτρονική χαρτογράφηση όλων των βημάτων ανάπτυξης νέων επιχειρήσεων και οργάνωση ψηφιακής βιβλιοθήκης η οποία θα περιλαμβάνει απαντήσεις σε πιθανές ερωτήσεις, ανάρτηση νέων νόμων και αποφάσεων, φόρμες τουριστικού περιεχομένου και online chat για την άμεση ανταπόκριση σε σύντομες και απλές ερωτήσεις.*

2η συνέντευξη

Δρ. Καλλιρόη Παπαθωμά (Οικονομολόγος Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, MSc in International Banking and Financial Services - University of Reading/UK, MPhil in Economics – The City University, London / UK, Phd – Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, Προσδιοριστικοί Παράγοντες, Συν/κες Ισοτιμίες και Πολυεθνικές Επιχειρήσεις, Τμήμα Συγχρηματοδοτούμενων Προγράμματος και Περιφερειακής Ανάπτυξης-Υπουργείο Εσωτερικών (Τομέας Μακεδονίας Θράκης), Καθηγήτρια Σύμβουλος- στο μεταπτυχιακό Πρόγραμμα MBA του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου)

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Η περιοχή της κας Παπαθωμά είναι η Θεσσαλονίκη. Σύμφωνα με την ίδια : *η περιοχή αυτή έχει να επιδείξει μακρά ιστορία. Υπήρξε ελκυστική για τους τουρίστες, λόγω της γεωστρατηγικής της θέσης, όντας η 2^η μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας, έχοντας καθιερωθεί επίσης ως πρωτεύουσα των Βαλκανίων.*

Η συνεισφορά του Φορέα της στον τουρισμό είναι η εξής : *Υφίσταται μία στοιχειώδης συνεισφορά, με την οργάνωση εκθέσεων για την προβολή των διατηρητέων μνημείων και κτιρίων στις περιοχές της Μακεδονίας και της Θράκης, οι οποίες εποπτεύονται από αυτόν. Ωστόσο η συνεισφορά αυτή είναι περιορισμένη, καθώς δεν είναι ο κατεξοχήν υπεύθυνος για τον Τουρισμό οργανισμός και λόγω των περιορισμένων αρμοδιοτήτων του που θα μπορούσαν να συνδεθούν με τον τομέα του τουρισμού.*

Για την υπάρχουσα κατάσταση σε θέματα συντονισμού αναφέρθηκε ότι : *Η έννοια του συντονισμού συνδέεται πρωτίστως με τον προγραμματισμό. Ένα πολύ σημαντικό*

κομμάτι για τον τουρισμό. Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει συντονισμός για την αξιολόγηση των στόχων που έχουν επιτευχθεί τις προηγούμενες χρονιές και το σχεδιασμό και την αναθεώρηση των στόχων για τα επόμενα έτη. Φυσικά σε ένα τέτοιο πλαίσιο, απαραίτητος είναι ο συντονισμός μεταξύ των ιδιωτικών και των κρατικών φορέων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Για την υπάρχουσα κατάσταση σε θέματα συντονισμού αναφέρθηκε ότι : θεωρώ ότι υπάρχει κάποιου είδους συντονιστική δράση, όπως και υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

Για τον ρόλο των δημόσιων φορέων (Υπουργεία, Περιφέρειες, Δήμοι) στον τουρισμό αναφέρθηκε ότι θα πρέπει να είναι : η αξιολόγηση των στατιστικών στοιχείων και η διαρκής προσπάθεια για την επίτευξη υψηλότερων στόχων. Η στόχευση στη διαφοροποίηση με την παροχή εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ο καλύτερος συντονισμός, πρωτίστως μεταξύ των δημοσίων φορέων και σε δεύτερο χρόνο ο συντονισμός μεταξύ των φορέων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Το μοντέλο χρηματοδότησης των δημόσιων τουριστικών έργων και της τουριστικής προβολής της περιοχής για την ερωτώμενη θα πρέπει να : συνδέεται με την απορρόφηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων της ΕΕ ή και σε εξαιρετικές περιπτώσεις με τη δημιουργία κοινοπραξιών με τη συμμετοχή ιδιωτικών φορέων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η

Η πρόταση της κας Παπαθωμά για την βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης σε θέματα συντονισμού των Φορέων του τουρισμού (δημόσιων και ιδιωτικών) είναι η εξής : το έναυσμα της συζήτησης σε πρώτο στάδιο, για την ενίσχυση των συνεργασιών και εφόσον υπάρξει ενδιαφέρον και συναίνεση, την ανά τακτά διαστήματα καθιέρωση ημερίδων και συναντήσεων μεταξύ των αρμόδιων φορέων για τη χάραξη κοινών στρατηγικών.

3η συνέντευξη :

κα. Λίτσα Σιαρίδου (Στέλεχος Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας , Διεύθυνση Τουριστικής Ανάπτυξης)

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Η κα. Σιαρίδου αναφέρει ότι : Η τουριστική εικόνα της περιοχής μου, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, είναι σαφώς πιο αναβαθμισμένη σε σχέση με το παρελθόν καθώς οι επενδύσεις σε τουριστικές υποδομές που υλοποιούνται τα τελευταία χρόνια στην περιοχή, αλλά και οι υποδομές που υλοποιούνται γενικότερα (π.χ. επέκταση του αεροδρομίου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, έργα στο οδικό δίκτυο π.χ. εξωτερική περιφερειακή,

δρόμος Χαλκιδικής, Πέλλας, Σερρών) σε συνδυασμό με το μοναδικό, πολυποίκιλο τουριστικό της προϊόν (μοναδικοί φυσικοί πόροι και πολιτιστική κληρονομιά βαρύνουσας σημασίας), έχουν δώσει την κατάλληλη ώθηση, ώστε η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας να θεωρείται η 2η τουριστικά πιο ισχυρή Περιφέρεια για την επόμενη 5ετία, ενώ αναμένεται ιδιαίτερη ανάπτυξη του οδικού και πολιτιστικού τουρισμού, σύμφωνα με επίσημα στατιστικά στοιχεία του ΣΕΤΕ. Πλέον η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει παγιωθεί ως ένας από τους πλέον αναγνωρίσιμους τουριστικούς προορισμούς σε σημαντικές αγορές στόχους κυρίως της Ευρώπης, όπως είναι η Γερμανική και η Βρετανική αγορά.

Κατά την προσωπική άποψη της κας Σιαρίδου : η συμβολή του φορέα της- της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας - είναι πάρα πολύ σημαντική στον τομέα του τουρισμού. Απόδειξη για αυτό αποτελεί το γεγονός ότι σύμφωνα με την Στρατηγική Ευφούς Εξειδίκευσης (RIS3) στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (Σεπτέμβριος 2016) ο Τομέας του Τουρισμού αποτελεί περιφερειακή αναπτυξιακή προτεραιότητα καινοτομίας και έρευνας, καθώς αποτελεί έναν εκ τους τομείς πρωταθλητές μαζί με τον Αγροδιατροφικό Τομέα, τον Τομέα των Δομικών Υλικών, τον Τομέα της Κλωστοϋφαντουργίας και Ένδυσης, τους Τομείς Οριζόντιας Υποστήριξης (Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Τεχνολογίες Ενέργειας, Τεχνολογίες Περιβάλλοντος και Τεχνολογίες Μεταφορών και Εφοδιαστικής Αλυσίδας. Επιπρόσθετα και στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας 2015-2019 ο τομέας του τουρισμού αποτελεί Στρατηγικό Στόχο καθώς θεωρείται βασικός πυλώνας ανάπτυξης. Ο τουρισμός και η ανάπτυξη είναι δύο έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες, που λειτουργούν προς όφελος της πραγματικής οικονομίας, δίνοντας ώθηση για νέες επενδύσεις και νέες θέσεις εργασίας. Ειδικότερα ως στόχος έχει τεθεί η αναβάθμιση και διαφοροποίηση του Τουρισμού και η διασύνδεσή του με τον Πολιτισμό. Τέλος, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας θέτει διαρκώς νέους στόχους με το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων, τα οποία είχαν ως σκοπό να μετατρέψουν τις προϋποθέσεις και τις δυνατότητες σε πραγματικά και μετρήσιμα, ως προς το αποτέλεσμα τους, μεγέθη. Προγράμματα απόλυτα ευθυγραμμισμένα με την τουριστική στρατηγική, όπως αυτή σχεδιάζεται σε κεντρικό επίπεδο, λαμβάνοντας ωστόσο υπόψη τις ιδιαιτερότητες, αλλά και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η περιοχή μας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο και με αυτή τη δυναμική ανάπτυξης, έχει εντάξει στον στρατηγικό της σχεδιασμό την προσέγγιση και πιο απομακρυσμένων και απαιτητικών αγορών, όπως είναι αυτή των Αραβικών χωρών, της Αμερικής και της Κίνας.

Η έννοια του συντονισμού για την ερωτούμενη : εμπεριέχει την έννοια της οργανωμένης, καλά προσχεδιασμένης και με σαφείς σκοπούς σύμπραξης τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα προς έναν κοινό στόχο αποσκοπώντας στην τουριστική ανάπτυξη της κάθε περιοχής. Θεωρώ επίσης ότι η έννοια περιλαμβάνει και την έννοια των συνεργιών όλων των εμπλεκόμενων φορέων (stakeholders) και ότι αποκλείει στο νόημά της τις αποσπασματικές και μεμονωμένες ενέργειες των διάφορων φορέων, οι οποίες πολλές φορές είναι λιγότερο αποτελεσματικές σε σχέση με τις συντονισμένες προσπάθειες που γίνονται μέσω της συνεργασίας διάφορων φορέων .

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

Κατά την άποψη της : έχουν γίνει πολλά βήματα προόδου σε σχέση με το παρελθόν σε ό,τι αφορά στον συντονισμό των διάφορων Φορέων στον τομέα του τουρισμού. Παραταύτα, υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης καθώς εξακολουθούν να ανακύπτουν

προβλήματα κατά τη συνεργασία των διαφόρων φορέων, κυρίως λόγω της εμπλοκής της αιρετής ηγεσίας, η οποία πολλές φορές λειτουργεί με κριτήριο την εξυπηρέτηση προσωπικών φιλοδοξιών και ωφελειών και όχι με γνώμονα την βέλτιστη άσκηση τουριστικής πολιτικής, η οποία θα επιφέρει πολλαπλασιαστικά οφέλη για την περιοχή. Επιπρόσθετα, θεωρώ ότι οι Φορείς πολλές φορές δεν βλέπουν τα θέματα ολιστικά, αλλά μονόπλευρα θα έλεγα, καθώς εκτιμούν καταστάσεις μόνο από την πλευρά των δικών τους συμφερόντων και όχι συνολικά όλης της περιοχής. Η άσκηση ορθής πολιτικής στον τομέα του τουρισμού μπορεί να επιφέρει καταστάσεις win win για όλους, αμβλύνοντας τις αντιπαράθεσεις και καλλιεργώντας κουλτούρα συνεργασίας, η οποία πραγματικά απουσιάζει από την ελληνική κοινωνία.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

Για τον ρόλο που θα πρέπει να διαδραματίσουν οι δημόσιοι φορείς (Υπουργεία, Περιφέρειες, Δήμοι) στον τομέα του τουρισμού : είναι αυτός του *co-ordinator*, δηλαδή του συντονιστή. Θεωρώ ότι ο ρόλος περιλαμβάνει και τον σχεδιασμό-προγραμματισμό και την παρακολούθηση, αλλά και την υλοποίηση και αξιολόγηση των δράσεων στον τουρισμό. Θεωρώ ότι το ιδανικό μοντέλο χρηματοδότησης των τουριστικών έργων της περιοχής μου περιλαμβάνει συνδυασμό ιδίων πόρων, οι οποίοι θα μπορούσαν να εξοικονομηθούν μέσω προγραμμάτων των φορέων, αλλά και πόρων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

ΕΝΟΤΗΤΑ 4η

Κατά την προσωπική της άποψη : θα έπρεπε να συσταθεί μια Ομάδα έργου, η οποία θα περιλαμβάνει εκπροσώπους από δημόσιους αλλά και ιδιωτικούς φορείς, με σκοπό η προσέγγιση των θεμάτων του τουρισμού να είναι ολιστική και να περιλαμβάνει όσο το δυνατόν την άποψη όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Έργο της Ομάδας έργου θα είναι η συνεχής διαβούλευση μεταξύ των συμμετεχόντων με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών και την ανίχνευση τυχόν συνεργιών έτσι ώστε να επιτυγχάνονται όχι μόνο οικονομίες κλίμακας και εξοικονόμηση δημοσίων πόρων, αλλά παράλληλα να επιτευχθεί ένας κοινός προγραμματισμός. Έτσι θα επιτευχθεί ένα αποτελεσματικό σύστημα διοίκησης, το οποίο θα προωθήσει την εξωστρέφεια, θα ενισχύει τις συνέργιες, θα στοχεύει σε ένα κοινό σχεδιασμό και προγραμματισμό δράσεων και τέλος θα αποτρέπει τις αλληλεπικαλύψεις, τις καθυστερήσεις ή τυχόν δυσλειτουργίες.

4η συνέντευξη :

κ. Λάμπρος Γκατσώρης (Κάτοχος BSc in computer Science, απο το University of Essex, MBA και MPhil από το Nottingham Trent University. Εμπορικός Διευθυντής στο Μητροπολιτικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης στο οποίο λειτουργεί Σχολή Τουρισμού με 3 bachelor και Μεταπτυχιακό)

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Συγκεκριμένα για την τουριστική παρουσία της Θεσσαλονίκης ο κ. Γκατσώρης αναφέρει : *Η Θεσσαλονίκη αποτελεί ένα ελκυστικό προορισμό, κυρίως για νέο κόσμο και ζευγάρια, καθώς συνδυάζει αρκετά στοιχεία όπως καλό φαγητό, νυχτερινή διασκέδαση και πολύ φιλικούς ανθρώπους, σε συνδυασμό με ωραία Μουσεία καθώς και σημεία ιστορικού ενδιαφέροντος πχ κάστρα, Λευκός Πύργος κ.ο.κ. Δυστυχώς η εικόνα χαλάει από την ρύπανση και γενικά από την φτώχη περιποίηση της πόλης. Η περιφέρεια τα τελευταία χρόνια πιστεύω κάνει φιλότιμες προσπάθειες στον τομέα προώθησης της πόλης, κυρίως μέσω θεματικών εκθέσεων στο εξωτερικό.*

Ο συντονισμός είναι ένα αρκετά προκλητικό κομμάτι καθώς το θέμα των δαπανών επηρεάζει πάρα πολύ την αρμονική σχέση μεταξύ ιδιώτη και δημοσίου. Πιστεύω ότι ο ΕΟΤ μπορεί να παίζει κομβικό ρόλο στον άρτιο και ορθό συντονισμό

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η

Για τον ρόλο των δημοσίων Φορέων στο τουριστικό κύκλωμα αναφέρει : *Οι δημόσιοι φορείς θα πρέπει να μπορούν θεματικά να αναδεικνύουν τα διάφορα χαρίσματα που έχουν οι πόλεις μας, έτσι ώστε να διευρυνθεί το πελατολόγιο των τουριστών. Υπάρχουν δυνατότητες και για μορφές εναλλακτικού τουρισμού.*

Για το μοντέλο χρηματοδότησης των δημοσίων τουριστικών έργων και της τουριστικής προβολής της περιοχής: *Μεγάλες επενδύσεις σε καίρια σημεία τα οποία θα αναπλάσουν και θα αναδείξουν νέες μορφές τουρισμού*

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

Για την για την βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης σε θέματα συντονισμού των Φορέων του τουρισμού (δημόσιων και ιδιωτικών) : *Θεωρώ ότι γενικά στην Ελλάδα είμαστε πίσω στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, πχ. Αγροτουρισμό, Αθλητικό τουρισμό, συνεδριακό τουρισμό, Θρησκευτικό τουρισμό και Γαστρονομικό τουρισμό. Χρειάζονται πρωτοβουλίες οι οποίες θα ενθαρρύνουν την ανάπτυξη αυτών των μορφών γιατί θα αναζωογονηθούν περιοχές και σημεία τα οποία αυτή την στιγμή είναι στην αφάνεια. Γενικά πιστεύω στο μότο "if you build it he will come", εφόσον γίνουν οι σωστές επενδύσεις θα ακολουθήσει και ο τουρισμός.*

5η συνέντευξη :

Υποψ. Διδασκτ. Έλεια Αποστολοπούλου (Απόφοιτος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών με ειδίκευση στη Γλωσσολογία, μεταπτυχιακές σπουδές της στην Πολιτική Επικοινωνία στο Πανεπιστήμιο του Leeds στην Αγγλία. Απόφοιτος του τμήματος Τουριστικής Οικονομίας και Ανάπτυξης της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, εργάζεται από το 2009 στο Υπουργείο Τουρισμού. Το 2017 ανέλαβε καθήκοντα προϊσταμένης του τμήματος Παρακολούθησης Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Επιτροπής της Διεύθυνσης Έρευνας. Παράλληλα είναι υποψήφια διδάκτωρ στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου στον Τουρισμό)

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η

Σχετικά με τη θέση της Υπηρεσίας που εργάζεται και την τουριστική εικόνα της χώρας η κα. Αποστολοπούλου αναφέρει ότι : *Ως Υπουργείο Τουρισμού έχουμε την ευθύνη για τον στρατηγικό σχεδιασμό και την χάραξη της τουριστικής πολιτικής σε όλη την επικράτεια. Τα τελευταία χρόνια έχει γίνει προσπάθεια για τον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε τουριστικό προορισμό 365 μέρες τον χρόνο μέσω της μείωσης της εποχικότητας και της ανάπτυξης ειδικών κι εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Το Υπουργείο έχει την ευθύνη για τον προγραμματισμό και τη χάραξη της τουριστικής πολιτικής, τον σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της γενικότερης κυβερνητικής πολιτικής και τη διαμόρφωση και προώθηση των αναγκαίων θεσμικών και λοιπών ρυθμίσεων.*

Η έννοια του "συντονισμού" των Φορέων (δημόσιων και ιδιωτικών) στον τομέα του τουρισμού για την ερωτώμενη σημαίνει ότι : *Το Υπουργείο Τουρισμού συνεργάζεται με τα συναρμόδια Υπουργεία για την εναρμόνιση των πολιτικών που επηρεάζουν τον τουρισμό και το συντονισμό των δράσεων για τη βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας του τουρισμού της χώρας. Παράλληλα τα τελευταία χρόνια επιχειρείται η στρατηγική συνεργασία με τις Περιφέρειες για τον συντονισμό της τουριστικής προβολής, δεδομένου ότι κάθε Περιφέρεια έχει κατά τόπο αρμοδιότητα για την τουριστική προβολή. Ο ρόλος του Υπουργείου σε αυτό το πλαίσιο είναι να συντονίζει και να δίνει τις κατευθύνσεις για την τουριστική προβολή σύμφωνα με τον μακροχρόνιο στρατηγικό σχεδιασμό.*

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

Για την υπάρχουσα κατάσταση σε θέματα συντονισμού στην άσκηση τουριστικής πολιτικής : *Η ερώτηση έχει απαντηθεί σε μεγάλο βαθμό από τα παραπάνω. Η Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού του Υπουργείου λαμβάνει όλα τα αναγκαία θεσμικά μέτρα για την εφαρμογή της τουριστικής πολιτικής, εκπονεί το στρατηγικό σχέδιο μάρκετινγκ και παρακολουθεί την εφαρμογή του από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού και τα Γραφεία Εξωτερικού.*

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η

Στην ερώτηση, ποιός θα πρέπει να είναι ο ρόλος των δημόσιων φορέων (Υπουργεία, Περιφέρειες, Δήμοι) στον τουρισμό αναφέρθηκε ότι : *Κάθε φορέας πρέπει να έχει έναν διακριτό ρόλο και δεν μπορεί σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης (κεντρικό, περιφερειακό, τοπικό) να ασκείται η ίδια αρμοδιότητα. Το Υπουργείο Τουρισμού ως κεντρικός φορέας διοίκησης, πρέπει να έχει έναν **επιτελικό ρόλο** στην χάραξη της τουριστικής πολιτικής και ένα **εποπτικό ρόλο** ως προς την ομοιογενή προβολή της εικόνας της χώρας. Το πλήθος των παραμέτρων που καθορίζουν τον τουρισμό αντικατοπτρίζει και τον διαφορετικό ρόλο που πρέπει οι φορείς να επιτελέσουν, π.χ. σε θέματα οικονομικής του τουρισμού απαιτείται συνεργασία με το συναρμόδιο υπουργείο, σε θέματα αδειοδότησης και ελέγχου των τουριστικών επιχειρήσεων, καθώς και εφαρμογής της τουριστικής νομοθεσίας, η αρμοδιότητα πρέπει να ασκείται από το*

υπουργείο και τις περιφερειακές υπηρεσίες του, σε θέματα προβολής, η περιφέρεια κατά κύριο λόγο και η δήμος δευτερευόντως πρέπει να έχουν ισχυρή παρουσία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Επιτελική Επιτροπή Τουρισμού Μακεδονίας και Θράκης

Η μεγάλη συμμετοχή του τουριστικού κλάδου στο ελληνικό ΑΕΠ, η κρατική χρηματοδότηση σε δράσεις τουριστικής πολιτικής και το ολοένα και πιο σύνθετο τοπίο στον τουρισμό επιβάλλουν την κρατική παρέμβαση - ρύθμιση των όρων και του περιβάλλοντος της τουριστικής οικονομίας στη βάση των ίσων ευκαιριών, της δικαιοσύνης, της ελεύθερης και ισότιμης ανάπτυξης της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας και της αποτελεσματικής διαχείρισης του δημοσίου χρήματος.

Είναι κοινώς παραδεκτή η άποψη ότι στην Ελλάδα επικρατεί έλλειψη συντονισμού στην άσκηση τουριστικής πολιτικής, στο συντονισμό των δράσεων, σε συνεχείς επικαλύψεις και συχνά αντίθετες στρατηγικές για τα ίδια θεματικά πεδία. Αυτό έχει σαν συνέπεια την κατασπατάληση των πόρων (οικονομικών και ανθρώπινων), την αναποτελεσματικότητα στις δράσεις τουριστικής παρέμβασης και την έλλειψη επικοινωνίας και συνεργασίας.

Για την τουριστική ανάπτυξη της Μακεδονίας και της Θράκης απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί ο συντονισμός των δράσεων των φορέων που ασκούν τουριστική πολιτική (Περιφέρειες, Περιφερειακές ενότητες, Δήμοι, ΕΟΤ, Οργανισμοί Τουριστικής Προβολής, Αναπτυξιακές Δήμων, ΑΕΙ-ΤΕΙ, Επιμελητήρια, Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα, Πολιτιστικοί Δημόσιοι και Ιδιωτικοί Φορείς, Εκκλησία, Φορείς Παροχής Υγείας, διάφορες πρωτοβουλίες κτλ.).

Η παρούσα πρόταση αφορά την σύσταση και λειτουργία ενός συντονιστικού φορέα ή με άλλα λόγια μίας **Επιτελικής Επιτροπής Τουρισμού**.

Η **Επιτελική Επιτροπή Τουρισμού Μακεδονίας και Θράκης** θα αποτελέσει ένα θεσμό που θα φέρει σε άμεση επαφή τον τουριστικό κλάδο με την κυβερνητική πολιτική. Οι κυβερνητικές αποφάσεις θα έχουν ως γνώμονα και πεδίο αναφοράς τα συμπεράσματα της Επιτελικής Επιτροπής για τον Τουρισμό ενώ παράλληλα θα επιτυγχάνεται η καλύτερη δυνατή αποτελεσματικότητα των πόρων.

Η επιτροπή δύναται να αποτελέσει βοηθητικό εργαλείο απορρόφησης ευρωπαϊκών κονδυλίων αλλά κυρίως ένα ποιοτικό όργανο **ελέγχου** των χρηματοδοτούμενων έργων στον τομέα του τουρισμού.

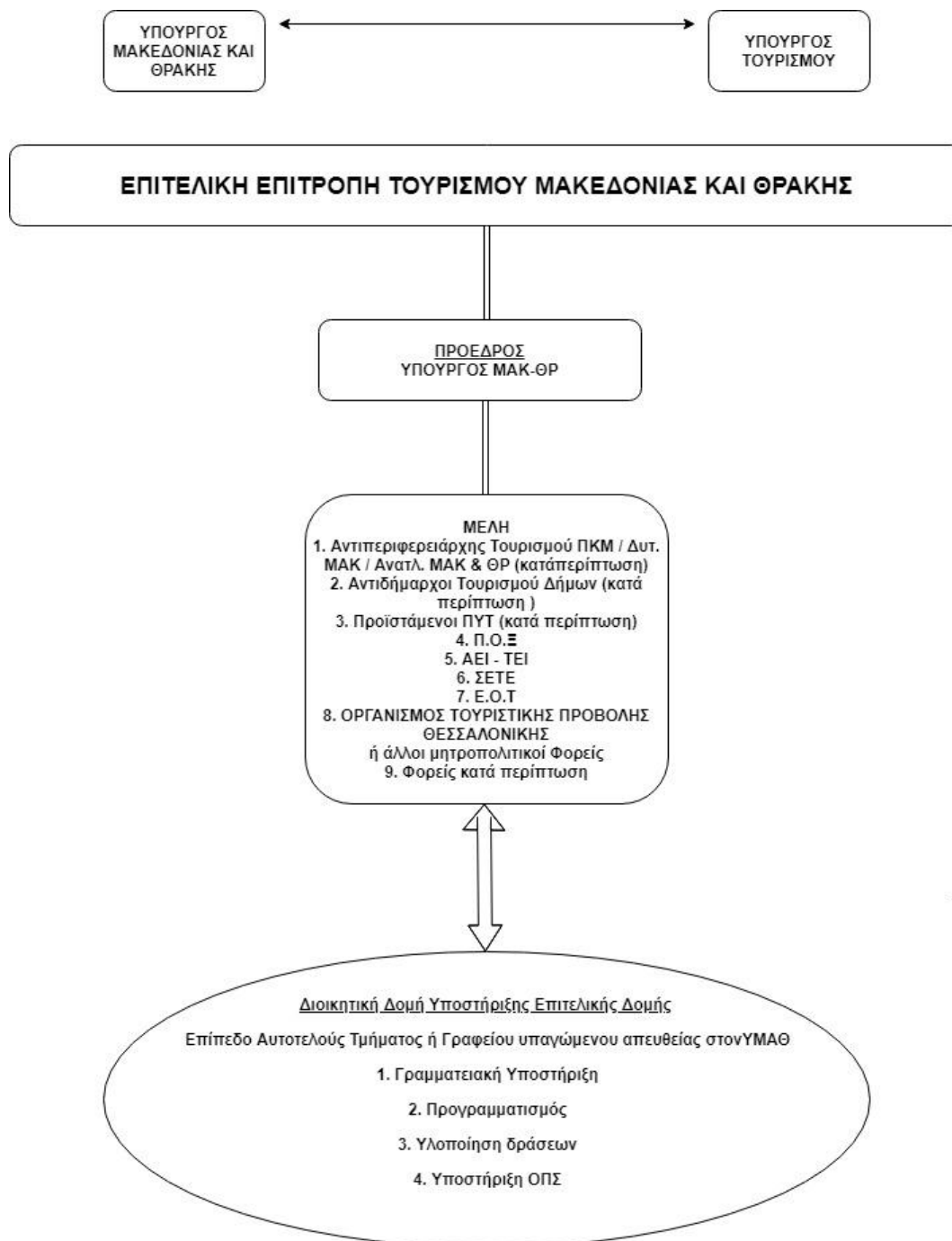
Η ανάγκη που καλύπτει η σύσταση της **Επιτελικής Επιτροπής** είναι :

- η έλλειψη ολοκληρωμένης εικόνας των δράσεων και των έργων τουρισμού,
- ο συντονισμός των φορέων στην άσκηση τουριστικής πολιτικής,
- οι συνεχείς επικαλύψεις και συχνά αντίθετες στρατηγικές για τα ίδια θεματικά πεδία.

- Εξάλειψη της κατασπατάληση των πόρων (οικονομικών και ανθρώπινων), περιορισμό της αναποτελεσματικότητας στις δράσεις τουριστικής παρέμβασης, και βελτίωση της επικοινωνίας και συνεργασίας.

Η σχεδιαζόμενη Επιτελική Επιτροπή **δεν** θα πρέπει να είναι ένας φορέας πρωτοβάθμιας άσκησης τουριστικής πολιτικής. **Δεν** θα πρέπει να είναι ένας Φορέας Διαχείρισης Προορισμού, **δεν** σχεδιάζεται να έρχεται σε άμεση επαφή με τους τελικούς καταναλωτές-τουρίστες και σκοπός της **δεν** είναι να αποτελέσει ακόμα ένα γραφειοκρατικό φορέα στην τουριστική ζωή της χώρας μας , ανάμεσα σε τόσους άλλους που ήδη υπάρχουν. **Σκοπός της παρούσας Επιτελικής Επιτροπής είναι η άμεση, αποτελεσματική κυβερνητική - επιτελική εποπτεία της τουριστικής οικονομίας. Είναι ένα υποβοηθητικό εργαλείο της κυβερνητικής πολιτικής, του Υπουργείου Τουρισμού και του Υπουργείου Μακεδονίας και Θράκης.**

Λειτουργικά η Επιτελική Επιτροπή μπορεί να λειτουργήσει ως δομή ενταγμένη στο οργανόγραμμα του Υπουργείου Μακεδονίας και Θράκης με την ιεραρχική μορφή του **Αυτοτελούς Τμήματος** ή σε επίπεδο **Επιτελικής Μονάδας** υπαγόμενο απευθείας στον Υπουργό Μακεδονίας και Θράκης με την σύμπραξη του Υπουργού Τουρισμού όποτε αυτό απαιτείται.

Text

Ο. Π. Σ. Επιτελικής Επιτροπής Τουρισμού

Με την παρούσα ενότητα επιχειρείται μία γενική περιγραφή του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) που σχεδιάζεται να βοηθήσει το συντονιστικό έργο της Επιτελικής Επιτροπής Τουρισμού που θα εδρεύει στο πρώην Υπουργείο Μακεδονίας και Θράκης (νύν Υπουργείο Εσωτερικών - Τομέας Μακεδονίας και Θράκης) σύμφωνα με τις θεωρητικές δυνατότητες του που χαρακτηρίζονται από την βούληση της πολιτείας το σύστημα αυτό να αποτελέσει κόμβο ανάπτυξης και πληροφόρησης στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος.

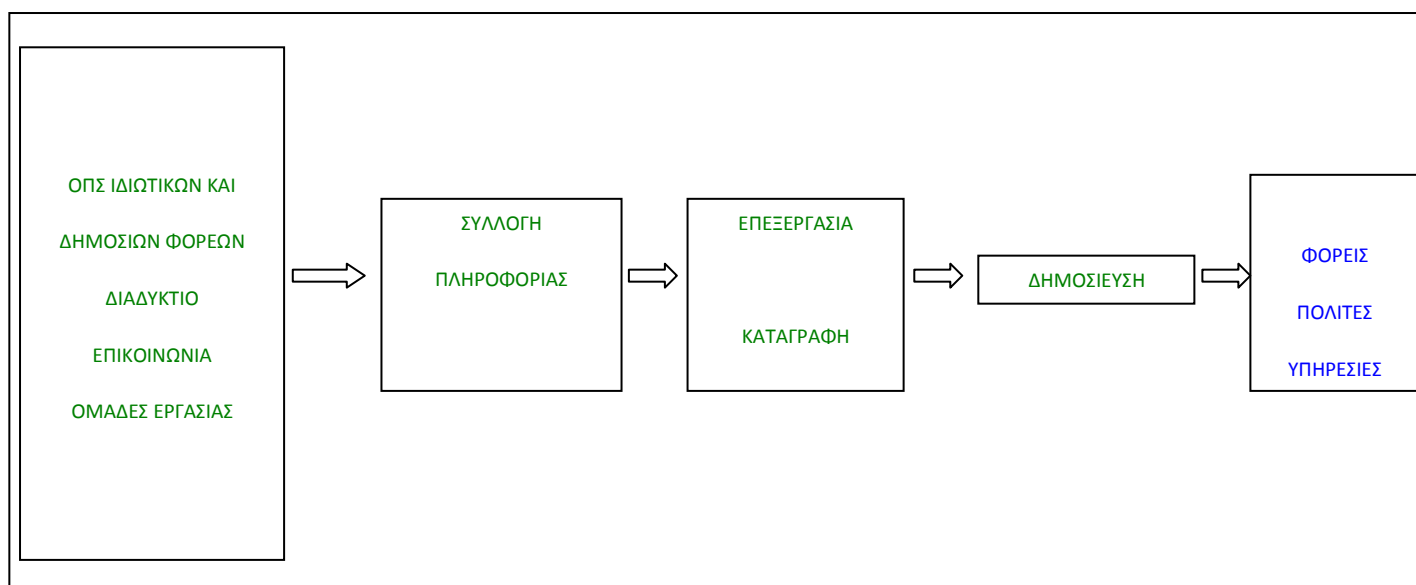
ΟΡΙΣΜΟΙ

Στην διεθνή και εγχώρια βιβλιογραφία μπορούμε να βρούμε μία πλειάδα ορισμών σχετικά με την έννοια του Πληροφοριακού Συστήματος με κοινό παρανομαστή την σημασία της «πληροφορίας» στην ζωή μας. Γενικά ένα Πληροφοριακό Σύστημα είναι ένα επιχειρησιακό σύστημα που παρέχει ιστορική, παρούσα και προβλεπόμενη πληροφόρηση για την επιχείρηση και το περιβάλλον της. (Kroenke M., 1987. Κατά τον Lucas το Πληροφοριακό Σύστημα είναι ένα σύνολο οργανωμένων διαδικασιών που όταν εφαρμοστεί, παρέχει πληροφορίες για υποστήριξη της λήψης των αποφάσεων και του ελέγχου του οργανισμού. (Lucas, 1982)

Ο Οικονόμου Γ. και ο Γεωργόπουλος Ν. καταλήγουν στον ορισμό ότι: Πληροφοριακό Σύστημα είναι ένα επιχειρησιακό σύστημα, το οποίο επεξεργάζεται δεδομένα από το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης/οργανισμού και παρέχει πληροφορίες στη διοίκηση της, έτσι ώστε να ληφθούν γρήγορα σωστές και έγκυρες αποφάσεις. (Οικονόμου Γ. – Γεωργόπουλος Ν., 2004).

ΡΟΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΟΠΣ

Σχεδιαγραμμα : Ροή πληροφορίας του ΟΠΣ

Στην παραπάνω γραφική παράσταση παρουσιάζεται ένα διάγραμμα της ροής της πληροφορίας στο ΟΠΣ σε γενική μορφή. Η πληροφορία ως ένα αναπόσπαστο στοιχείο ενός Πληροφοριακού Συστήματος καθίσταται εξαιρετικής σημασίας στην επίτευξη των στόχων του συστήματος. Η άντληση, η συλλογή, η επεξεργασία και η δημοσίευση της μετασχηματισμένης και δομημένης πληροφορίας είναι τα στάδια που απεικονίζονται γραφικά στην παραπάνω εικόνα.

Όπως παρατηρούμε το πρώτο στάδιο αφορά την συλλογή της πληροφορίας η οποία μπορεί να γίνει από διαφορετικές πηγές όπως άλλα ΟΠΣ διαφόρων Υπουργείων, δημόσιων Υπηρεσιών, ιδιωτικών φορέων, το διαδίκτυο, την επικοινωνία με τους πολίτες και την καθημερινή συνεργασία των υπαλλήλων-υπευθύνων του συστήματος. Ύστερα ακολουθεί ο έλεγχος και η επαλήθευση της πληροφορίας και κάποια μορφή προεπεξεργασίας. Προχωρώντας πιο πέρα οι πληροφορίες επεξεργάζονται, ταξινομούνται, τεκμηριώνονται έτσι ώστε η γνώση που θα παραχθεί να είναι όσο το δυνατόν αντικειμενική. Τέλος έχουμε την διαδικασία δημοσίευσης της πληροφορίας και την εύρεση και άντληση της από τους χρήστες.

ΣΥΣΤΗΜΙΚΗ ΤΟΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΟΠΣ

Οι επιμέρους λειτουργίες του συστήματος υλοποιούνται από ξεχωριστά «κάθετα» υποσυστήματα του ΟΠΣ, τα οποία έχουν συγκεκριμένο θεματικό χαρακτήρα. Ομαδοποιώντας τις επιμέρους λειτουργίες των κάθετων υποσυστημάτων προκύπτουν «οριζόντιες» εφαρμογές οι οποίες ορίζουν πεδία λειτουργικότητας και επικοινωνίας δεδομένων και μπορούν να φανούν σε εκτελέσιμες δομικές μονάδες κατά την υλοποίηση.

Οι «οριζόντιες» εφαρμογές του ΟΠΣ όπως αυτές προκύπτουν από την ανάλυση των κοινών σημείων και λειτουργικών περιοχών και υποσυστημάτων είναι οι ακόλουθες :

- Εφαρμογή διαχείρισης περιεχομένου και γνώσης
- Εφαρμογή Γεωγραφικής αναπαράστασης δεδομένων(GIS)
- Εφαρμογή διαδραστικής επικοινωνίας
- Εφαρμογή υποστήριξης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων
- Εφαρμογή άντλησης δεδομένων από ετερογενείς πηγές

Οι συγκεκριμένες «οριζόντιες» εφαρμογές αποτελούν τεχνολογικά και λειτουργικά αυτόνομες μονάδες, οι οποίες ενσωματώνουν υποσύνολα λειτουργιών με συγκεκριμένους στόχους και χαρακτηριστικά. Κοινές λειτουργίες μεταξύ διαφορετικών «κάθετων» υποσυστημάτων παρέχονται από την ίδια «οριζόντια» εφαρμογή. Η βασική διαφοροποίηση των εφαρμογών μεταξύ των ορίων διαφορετικών υποσυστημάτων πραγματοποιείται ως προς την θεματική κατηγορία του διαχειριζόμενου περιεχομένου και την διαβαθμισμένη πρόσβαση σε δεδομένα και λειτουργίες των χρηστών του ΟΠΣ.

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΟΠΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΕΛΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Το ΥΜΑΘ δύναται να αποτελέσει ένα ολοκληρωμένο εργαλείο υποστήριξης για την διαμόρφωση στρατηγικών και πολιτικών για τη Βόρεια Ελλάδα. Σχεδιάζεται το ΟΠΣ της Επιτελικής Επιτροπής να υποστηρίζει βασικές λειτουργικές περιοχές εξασφαλίζοντας την συλλογή, καταγραφή και παρακολούθηση των στοιχείων που σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη της Μακεδονίας και της Θράκης, την παρακολούθηση των αναπτυξιακών δεικτών, την παρακολούθηση των αναπτυξιακών τουριστικών προγραμμάτων και έργων και την καταγραφή γενικής πληροφορίας που άπτεται στα ενδιαφέροντα της «τουριστικής βιομηχανίας».

Συγκεκριμένα, το ΟΠΣ θα περιλαμβάνει 4 επιμέρους «ομόκεντρα» υποσυστήματα μέσω των οποίων :

«ΟΜΟΚΕΝΤΡΑ» ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΟΠΣ			
Παρακολούθηση αναπτυξιακών τουριστικών έργων, Παρεμβάσεων και Αναπτυξιακών Δεικτών	Στρατηγικός Σχεδιασμός για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της Μακεδονίας και Θράκης	Παρακολούθηση χρηματοδοτήσεων	Ενημέρωση- Πληροφόρηση Επενδυτών και Επιχειρήσεων

Οι πληροφορίες που είναι απαραίτητες για την κάλυψη των αναγκών είναι διάσπαρτες σε ετερογενή πληροφοριακά συστήματα δημοσίων κυρίως φορέων (ΟΠΣ ΕΣΠΑ, ΟΠΣ ΠΔΕ, Taxisnet κτλ) . Η επιτυχία του ΟΠΣ του ΥΜΑΘ εξαρτάται από τη συνεργασία ΟΠΣ άλλων Φορέων με απαραίτητη προϋπόθεση την διαλειτουργικότητα και την αυτόματη άντληση δεδομένων από αυτά, στοιχεία που δυστυχώς δεν τυγχάνουν ευρείας εφαρμογής από τη Δημόσια Διοίκηση. Στη συνέχεια τα στοιχεία δύναται να τύχουν κατάλληλης επεξεργασίας , να ομογενοποιηθούν , να αποθηκευτούν στο κέντρο πληροφοριών του ΟΠΣ έτσι ώστε να γίνουν εργαλείο για την εξυπηρέτηση των αναγκών της Υπηρεσίας και των πολιτών.

α. Παρακολούθηση αναπτυξιακών τουριστικών έργων, Παρεμβάσεων και Αναπτυξιακών Δεικτών

Το ανωτέρω υποσύστημα αφορά στην **υποστήριξη του Στρατηγικού Σχεδίου Τουριστικής Ανάπτυξης της Μακεδονίας και της Θράκης**, καλύπτοντας τις παραμέτρους της οικονομικής ανάπτυξης, κοινωνικής δικαιοσύνης και προστασίας του περιβάλλοντος. Το υποσύστημα δύναται να παρέχει υπηρεσίες **(σε θέματα πληροφορίας)** οι οποίες διευκολύνουν την συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων , δύναται να προβάλλει τις απόψεις τους και να διευρύνει τη συμμετοχή στη συμμαχία για την καθιέρωση της ευρύτερης περιοχής.

Το συγκεκριμένο υποσύστημα έχει την δυνατότητα να παρέχει πληροφόρηση σχετικά με :

- το σύνολο των έργων τουριστικού χαρακτήρα που εκτελούνται στη περιοχή.
- τους δείκτες ανάπτυξης για την παρακολούθηση της αναπτυξιακής πορείας.
- χωροταξικές, περιβαλλοντικές μελέτες και μελέτες επιπτώσεων.
- σύνδεσμοι διευθύνσεων (links) των δικτυακών τόπων οι οποίοι σχετίζονται και αφορούν το Στρατηγικό Σχέδιο.
- προκηρύξεις διαγωνισμών και προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων οι οποίες άπτονται στα ενδιαφέροντα των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή.
- ειδήσεις, σημαντικά γεγονότα και νέα που αφορούν την παρακολούθηση της πορείας εκτέλεσης του Στρατηγικού Σχεδίου.
- μητρώο επιχειρήσεων , το οποίο θα περιλαμβάνει αναλυτικά στοιχεία του συνόλου των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη στον τουριστικό τομέα.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το υποσύστημα καλύπτει λειτουργίες οι οποίες έχουν ως εξής :

- Συλλογή πληροφορίας
- Διαχείριση περιεχομένου
- Αναζήτηση πληροφορίας
- Θεματικά forum συζητήσεων
- Λειτουργίες γεωγραφικής αναπαράστασης

β. Στρατηγικός Σχεδιασμός για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της Μακεδονίας και Θράκης

Στο κομμάτι αυτό του συστήματος θα τεκμηριώνεται αναλυτικά το Στρατηγικό σχέδιο της πολιτείας για τον τουρισμό, οι άξονες προτεραιότητας αυτού, οι στόχοι και οι επιμέρους δράσεις. Περισσότερο θα έχει την μορφή μονόδρομης πληροφόρησης για την ένταξη τουριστικών έργων και προγραμμάτων καθώς και η σχετική κατηγοριοποίηση τους.

Το υποσύστημα θα καλύπτει βασικές κατηγορίες ενημέρωσης όπως :

- Αναλυτική παράθεση του αναπτυξιακού σχεδίου
- Άξονες προτεραιότητας, ειδικούς στόχους και υποκατηγορίες αυτών
- Σχετικές κατηγοριοποιήσεις έργων

γ. Παρακολούθηση χρηματοδοτήσεων

Το κομμάτι αυτό του ΟΠΣ θα έχει τη δυνατότητα παρακολούθησης του κύκλου ζωής και εξέλιξης των **αναπτυξιακών τουριστικών έργων** που υλοποιούνται στις Περιφέρειες της Δυτικής, Κεντρικής και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Επιπλέον αποβλέπει στη διασύνδεση των στοιχείων αυτών με τους **δείκτες ανάπτυξης της** περιοχής σε ένα ενιαίο ολοκληρωμένο σύστημα καταγραφής και παρακολούθησης του Τουριστικού Αναπτυξιακού Χάρτη της περιοχής. Σκοπός είναι η συγκέντρωση, ομογενοποίηση και επεξεργασία στοιχείων (σε συνεργασία με άλλα συστήματα παρακολούθησης έργων σε Εθνικό επίπεδο) προκειμένου να έχουμε μία πλήρη εικόνα για την συμβολή των έργων στην τουριστική ανάπτυξη της Βόρειας Ελλάδας.

Οι πληροφοριακές οντότητες της λειτουργικής περιοχής είναι τα τουριστικά **έργα** και οι **δείκτες ανάπτυξης** στις τρεις Περιφέρειες οι οποίοι διευκολύνουν την διαδικασία προόδου και ανάπτυξης. Το υποσύστημα θα καλύπτει βασικές λειτουργίες όπως :

- Συλλογή πληροφορίας
- Επεξεργασία, μετασχηματισμός και ενσωμάτωση της πληροφορίας
- Παρακολούθηση των τουριστικών έργων
- Παρακολούθηση των τουριστικών δεικτών
- Έτοιμες αναλύσεις στη κεντρική σελίδα
- Λειτουργίες του αναπτυξιακού χάρτη των περιφερειών Μακεδονίας – Θράκης
- Αναζήτηση πληροφορίας

δ. Ενημέρωση-Πληροφόρηση Επενδυτών και Επιχειρήσεων

Οι λειτουργία του συγκεκριμένου υποσυστήματος αφορά τις επιχειρήσεις και την δυνατότητα τους να μπορούν να βρίσκουν όλη την απαιτούμενη πληροφορία εύκολα

και γρήγορα αποφεύγοντας τις χρονοβόρες παραδοσιακές διαδικασίες συλλογής διάσπαρτης πληροφόρησης ή την παραπομπή τους σε δημόσιες υπηρεσίες των κεντρικών υπηρεσιών στην Αθήνα. Επίσης δύναται να συμβάλει ώστε να μειωθούν σημαντικά οι φραγμοί διείσδυσης νέων τουριστικών επιχειρήσεων στην περιοχή και να εξασφαλιστούν προοπτικές για την βιώσιμη και αναπτυξιακή πορεία των επιχειρήσεων. Πληροφοριακές οντότητες μπορούν να αποτελέσουν τα κάτωθι :

- Προσκλήσεις – προκηρύξεις που αφορούν έργα , προγράμματα και επιχορηγήσεις για τη Βόρεια Ελλάδα.
- Ηλεκτρονικά έντυπα. Έντυπα σε ηλεκτρονική μορφή που θα υποστηρίζουν τις τουριστικές επιχειρήσεις .
- Μητρώο επιχειρήσεων
- Φορείς που διαχειρίζονται προγράμματα ενισχύσεων προς επιχειρήσεις.
- Διαμεσολάβηση με Υπουργεία και Υπηρεσίες στην Αθήνα

Λειτουργίες Υποσυστήματος

- Συλλογή πληροφορίας
- Αναζήτηση πληροφορίας
- Πλοήγηση στην πληροφορία
- Λειτουργίες ηλεκτρονικού Forum

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΣ ΤΟΠΟΣ

Ο διαδικτυακός τόπος της Επιτελικής Επιτροπής Τουρισμού θα αποτελεί μέσο αμφίδρομης και διαδραστικής επικοινωνίας με τους πολίτες καθώς και με όλους του συσχετιζόμενους φορείς. Θα αποτελέσει μέσο ενημέρωσης και πληροφόρησης των πολιτών σε θέματα που αφορούν τις δραστηριότητες και πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει η Επιτροπή. Με τον δικτυακό τόπο επιχειρείται **α)** πλήρη και αποδοτική εκμετάλλευση των πόρων της Επιτροπής **β)** αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών ενημέρωσης και πληροφόρησης προς τους πολίτες και προς τις επιχειρήσεις. Ο διαδικτυακός τόπος μπορεί να λειτουργήσει και ως microsite άλλων ευρύτερων δικτυακών ιστοτόπων. **Οι λειτουργίες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στις εξής :** Ένθετες περιοχές πληροφόρησης, Παρουσίαση νέων ανακοινώσεων και ειδήσεων, Κεντρική σελίδα, Αναζήτηση και Πλοήγηση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ

Ζαχαράτος, Γ.Α., "Package Tour", Εκδ. Προπομπός, Αθήνα, 2000.

Ζαχαράτος, Γ.Α., "Package Tour", προπομπός, Αθήνα, 2000.

Ζαχαριάδη - Σούρα, Δ., "Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί", Σταμούλης, Αθήνα, 1993.

Λαλούμης, Δ. - Ρούπας, Β. "Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων", Εκδ. Σταμούλης, Αθήνα, 1988.

Κεδράκα, Κ., "Μεθοδολογία λήψης συνέντευξης". Διαθέσιμο στο: <http://www.adulteduc.gr/>, 2008.

Κοκκώσης, Χ. & Τσάρτας, Π., «Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον», Κριτική, Αθήνα, 2001.

Μυλωνοπουλος, Δ., «Τουριστικό Δίκαιο», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016.

Σταυρινούδης, Θ. - Παρθένης, Σπ., "Εναλλακτικές και Ειδικές μορφές τουρισμού, σχεδιασμός management & marketing", Κεφ.6: Ο Ρόλος και η Συνεισφορά των Τοπικών, Περιφερειακών και Εθνικών Φορέων και Οργανισμών, Interbooks, 2009.

Σταυρινούδης, Θ., "*To Timeshare και οι δυνατότητες αποτελεσματικότερης επιχειρησιακής εφαρμογής του στην Ελλάδα*". Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Χίος, 2004.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

Bull, A., "The Economics of Travel and Tourism", 2nd Edition, Longman, Australia, 2002.

Birkić, D., Pilija, I. Č., & Šebrek, J. K., «The role of local government in planning of sustainable tourism of coastal destination», Faculty of Tourism and Hospitality Management in Opatija, Biennial International Congress. Opatija, 2014.

Doswell, R. , "Τουρισμός : Ο ρόλος του αποτελεσματικού marketing", Τσάρτας Π.(επιμ.), Κριτική , Αθήνα, 2002.

Debbage K.G & Ioannides, D., "The economic geography of the tourist industry. A supply-side analysis", London:Routledge, 1998.

Edgell, D., "International Tourism Policy", Van Nostrand Reinhold, USA,1990.

- Hall, C.M.& Page, S.J., "The geography of tourism and recreation: Environment, place and space", Routledge, London, 1999.
- Holloway, J.C, "The bussiness of tourism", 5th ed., Longman, New York, 1998.
- Hall,C., M., "Tourism and politics: policy, power and place", Belhaven Press, London, 1994.
- Gartner, W.C., "Τουριστική Ανάπτυξη : Αρχές, Διαδικασίες και πολιτικές", Κορρές, Γ. & Δρακόπουλος, Σ.Κ. (επιμ.), Έλλην, Αθήνα, 2001.
- International Recommendations for Tourism Statistics 2008, Department of Economic and Social Affairs Statistics Division, UN Publication, 2010.
- IUOTO (International Union of Official Travel Organizations), "The role of the state in tourism", Annals of Tourism Research, 1974.
- Jeffries, D., "Governments and tourism", Butterworth-Heinemann, Oxford, 2001.
- Jenkins, C.L.& Henry, B.M., "Government involvement in tourism in developing countries" , Annals of Tourism research, 1982.
- Kotler, P., Haider, D.H., & Rein, I., "Marketing Peces: Attracting Investment, Industry and Tourism to cities, states and nations, Free Press, New York, 1993
- Lickorish, L.J., Jefferson, A., Bodlender, J. & Jenking, C.L., "Developing Tourism Destinations : Policy and Perspectives", Longman, Harlow, 1991.
- Mathieson, A. & Wall, G., "Tourism: Economic, Physical and Social Impacts", Longman, Harlow, 1982
- Papadopoulos, S.I - Mirza, H., "Foreign Tourism in Greece: An Economic Analysis", Tourism Management, 1985.
- Page, S.J., "Tourism management, managing for change", Oxford:Butterworth-Heinemann,2003.
- Shaw, G. & Williams, A.M, "Tourism and tourism Spaces", London: Sage Publications, 2004.
- Study , "Towards new forms of public-private sector partnership. The changing role, stucture and activitiew of national tourism administrations", WTO, 1996.
- Tosun, C., "Stages in the emergence of a participatory tourism development approach in the developing world", *Geoforum*, 2005.
- WTTC, "Blueprint for new tourism", WTTC, London, 2003.

ΔΙΑΔΥΚΤΙΟ

<https://thessaloniki.gr>, (Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<http://www.pkm.gov.gr/>(Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<http://roet.gr> (Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<http://www.epest.gr> (Πρόσβαση τον Φεβρουάριο του 2019).

<http://www.hyba.gr> (Πρόσβαση τον Φεβρουάριο του 2019).

<https://www.iata.org> (πρόσβαση τον Φεβρουάριο του 2019)

<http://www.hatta.gr>(Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<http://www.penetis.org> (Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<http://www.petaga.gr>(Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<http://roet.gr/> (πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019)

<http://www.astynomia.gr/>(Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<https://hcf.gr>(Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<https://www.chefclub-mak-thra.gr/>(Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<http://www.chefsclub.gr/>(Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).

<https://thessaloniki.travel/>(Πρόσβαση τον Φεβρουάριο 2019).